

ΘΕΡΜΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕΙ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ

ΠΟΙΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΘΑ ΠΑΥΣΟΥΝ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΔΙΑΛΟΓΟΣ»

Θά διακοπῆ ἡ ἀποστολή τοῦ περιοδικοῦ στίς παρακάτω κατηγορίες συνδρομητῶν οἱ ὁποῖοι προφανῶς δέν ἀντιστοιχοῦν, γιά ποικίλους λόγους, στίς διευθύνσεις στίς ὁποῖες τούς ἀποστέλλεται σήμερα ὁ «Διάλογος».

Πρόκειται γιά παλαιούς συνδρομητές, πού βρίσκονται καταγεγραμμένοι καί λαμβάνουν δωρεάν τό περιοδικό ἀπό τό 2012 καί παλαιότερα καί ποτέ δέν ἀνταποκρίθηκαν πρὸς τό περιοδικό μέ κάποιον ἀπό τούς παρακάτω τρόπους:

- 1) Δέν ζήτησαν τήν ἀνανέωση τῆς δωρεάν ἐγγραφῆς τους κατά τίς 6 διαδοχικές παρακλήσεις γιά ἀνανέωση ἐγγραφῆς, πού καταχωρήσαμε στά τεύχη 65 (Ιούλ.-Σεπτ. 2011), 66 (Οκτ.-Δεκ. 2011), 73 (Ιούλ.-Σεπτ. 2012), 74 (Οκτ.-Δεκ. 2012), 81 (Ιούλ.-Σεπτ. 2015) καί 82 (Οκτ.-Δεκ. 2015) τοῦ περιοδικοῦ.
- 2) Δέν ἀπέστειλαν κατά τήν παρελθοῦσα δεκαετία κάποιον, ἔστω συμβολικό, ποσόν οικονομικῆς ἐνίσχυσης τοῦ ἔργου τῆς Π.Ε.Γ., οὔτε ζήτησαν νά προμηθευθοῦν βιβλία τῶν ἐκδόσεών μας.

- 3) Δέν ἐπικοινωνήσαν μέ τό γραφεῖο διεκπεραίωσης τοῦ «Διάλογου» καθ' οἷονδήποτε τρόπο.

Παλαιοί συνδρομητές οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν στίς παραπάνω τρεῖς κατηγορίες, θεωροῦνται, ἀπό τήν διεκπεραίωση τοῦ περιοδικοῦ, ὡς μή ὑπάρχοντες, λόγω ἀλλαγῆς διευθύνσεως, θανάτου ἢ ἄλλης αἰτίας.

Ἐάν κάποιον ἀπό τούς ἀνωτέρω παλαιούς συνδρομητές ἐπιθυμοῦν νά συνεχίσουν νά λαμβάνουν τό περιοδικό, παρακαλοῦνται νά ἐπικοινωνήσουν μέ τόν «Διάλογο» τηλεφωνικά στά: 210 6396665 ἢ 210 7272240-43, μέ fax στά: 210 6082219 ἢ 210 7272244 ἢ μέ email στά: nickmarvel@gmail.com ἢ aireseis@gmail.com μέχρι καί τήν 31η Αὐγούστου 2017.

Μετά τήν ὡς ἄνω ἡμερομηνία, ὅσοι δέν ἀνταποκριθοῦν, θά θεωρηθοῦν ὡς μή ὑφιστάμενοι καί θά διαγραφοῦν ἀπό τήν βάση δεδομένων τῶν συνδρομητῶν τοῦ περιοδικοῦ.

Νά ὑπενθυμίσουμε ὅτι ὁ «Διάλογος» κυκλοφορεῖ ἀνά τρίμηνο καί ἀποστέλλεται δωρεάν σέ ὅποιον μᾶς τόν ζητήσῃ.

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ἐπιμέλεια: π. Κυριακοῦ Τσουροῦ

Στό παρόν τεῦχος τοῦ «Διαλόγου», παρουσιάζομε ἕνα κείμενο ἀδημοσίευτο τοῦ μακαριστοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, γραμμένο πρὶν 25 χρόνια, ἐντυπωσιακά ἐπίκαιρο. Ἀπευθύνεται, μέ βαθειά συναίσθηση πραγματικοῦ ποιμένα, πρὸς ὅλους ἐκείνους πού ἔχουν τήν εὐθύνη στή χάραξη τῆς ὀρθῆς γραμμῆς, γιά τή διαφύλαξη τῶν ἀξιῶν πού τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ πρό-

σφερε καί προσφέρει ὡς θεμέλια τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ καί τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ. Τό κείμενο αὐτό φανερώνει τήν ἐκπληκτική διαίσθηση τοῦ π. Ἀντωνίου, γιά κινδύνους καί ἀπειλές, πού κανείς «ὑπεύθυνος» δέν ἤθελε νά παραδεχθῆ τότε, θεωρώντας τίς ἐπισημάνσεις του ὑπερβολικές. Τά πράγματα ὅμως τόν δικαίωνουν καί τόν ἐπαληθεύουν ὅσημέραι καί περισσότερο.

ΠΡΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΤΕΧΟΝΤΑ ΘΕΣΕΙΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΣΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΩΡΟΥ

τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου (†)

Μακροχρόνια ἔρευνα καί ἐντατική ἐνασχόληση σέ θέματα ὀριοθετήσεως τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, αἰρέσεων καί παραθρησκευτικῶν ὁμάδων, μέ ὀδήγησαν σέ ὀρισμένα βασικά συμπεράσματα, τά ὁποῖα θεωρῶ χρέος μου νά γνωστοποιήσω, ἰδιαίτερα σέ πρόσωπα πού κατέχουν θέσεις εὐθύνης γιά τό ποιμαντικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στόν εὐρύτερο Ὁρθόδοξο χώρο, καί σέ ὑπεύθυνους παράγοντες γιά τήν πολιτική, κοινωνική καί πολιτιστική ὑπόσταση καί ζωή τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται νά συμβάλλουν στό πνευματικο-πολιτικό γίγνεσθαι τῆς ἐνωμένης Εὐρώπης.

Εἶναι φανερό, ὅτι τά συμπεράσματα αὐτά καί ἡ κατοχύρωσή τους δέν εἶναι δυνατόν νά ἐκτεθοῦν συνοπτικά. Ἐδῶ περιοριζόμαστε νά ὑπογραμμίσουμε μερικές μόνο βασικές θέσεις.

Στήν ἐποχή μας συντελοῦνται κοσμολογικές ἀλλαγές· πολιτικά καί ἰδεολογι-

κά συστήματα καταρρέουν. Ἐπιτεύγματα, στά ὁποῖα ἄνθρωποι καί λαοί εἶχαν στηριχθεῖ μεσσιανικές ἐλπίδες γιά λύση ὅλων τῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου ὀδηγοῦν σέ τρομακτικά ἀδιέξοδα. Πνευματικές ἀξίες ἐγκαταλείπονται. Ἀπό παντοῦ προβάλλεται ἡ ἀνάγκη ἀλλαγῆς τοῦ «μοντέλλου», τοῦ τρόπου ἐρμηνείας τοῦ κόσμου.

Γιά τήν πλήρωση τοῦ ἰδεολογικοῦ κενοῦ πού δημιουργεῖται, προσφέρονται ἑκατοντάδες ὁμάδες, αἰρετικές, γκουρουστικές, ἀποκρυφιστικές, νεογνωστικές καί ποικίλες ψυχολατρεῖες καί προβάλλουν τίς «λύσεις» τους. Μερικές ἀπό αὐτές προβάλλουν καθολική ἀπαίτηση στήν κοινωνία μας, συμπλέκονται μέ τήν πολιτική καί ἔχουν ἤδη δημιουργήσει μία παγκόσμια οἰκονομικο-πολιτική αὐτοκρατορία. Οἱ ὁμάδες αὐτές ὑπόσχονται στήν ἀνθρωπότητα μία «Χρυσή Ἐποχή». Μέ τίς ποικίλες τεχνικές τους, μέ ἐσωτερικιστικές

μεθοδεύσεις υπόσχονται τή δημιουργία μιᾶς «νέας φυλῆς», ἡ ὁποία θά ὀδηγήσει στόν ἐπιδιωκόμενο «μετασχηματισμό» τοῦ κόσμου.

Ὁ δρόμος γιά τίς νέες τάσεις εἶναι σήμερα ὅσο ποτέ ἀνοικτός. Κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες ἡ χριστιανική πίστη δέν προσδιορίζει πλέον βασικούς τομεῖς τῆς ζωῆς μας, ὅπως εἶναι ἡ παιδεία, ἡ νομοθεσία, ἡ πολιτική, ἡ λογοτεχνία, ἡ μουσική κ.ο.κ. Οἱ τομεῖς αὐτοί ἀποχρωματίζονται θρησκευτικά καί διαβρώνονται ὅλο καί περισσότερο ἀπό τήν τάση τῆς λεγόμενης «Νέας Ἐποχῆς», πού ἀποσκοπεῖ στή σύγκλιση θρησκευῶν καί πολιτισμῶν, μέ βάση τήν ὀλιστική θεώρηση τῶν πάντων, ἡ ὁποία ἀκυρώνει τό μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ ἐλπίδας καί ὀλόκληρο τόν πολιτισμό μας.

Οἱ ὑπεύθυνοι παράγοντες τῆς πνευματικῆς, πολιτικῆς καί πολιτιστικῆς ζωῆς στίς Ὁρθόδοξες χώρες δέν φαίνεται νά ἔχουν ἀντιληφθεῖ τόν κίνδυνο σέ ὅλη τήν ἔκτασή του καί τίς καταστροφικές συνέπειες ἀπό τήν ἐπικράτηση τῶν νέων τάσεων. Ἡ Ὁρθοδοξία, μέσα ἀπό τόν πνευματικό της πλοῦτο θά ἠδύνατο νά προσφέρει τίς λύσεις στά ἀδιέξοδα τοῦ καιροῦ μας, ὥστε νά καταστοῦν περιττές οἱ «προσφορές» τῶν ποικίλων παραθρησκευτικῶν ὁμάδων. Ὅμως ἀντί γι' αὐτό, οἱ Ὁρθόδοξες χώρες ἔγιναν γιά τίς ὁμάδες αὐτές «ἱεραποστολικός ἀγρός».

Οἱ ἄνθρωποι πού βρίσκονται σέ θέσεις εὐθύνης δέν γνωρίζουν σχεδόν καθόλου τό πρόβλημα. Οἱ περισσότεροι μένουν ἀνυποψίαστοι γιά τή σοβαρότητα τοῦ κινδύνου. Ὅμως ἐκεῖνοι πού παρακολουθοῦν προσεκτικά τίς ἐξελίξεις στό παγκόσμιο θρησκευτικό καί κοσμοθεωριακό σκηρικό γνωρίζουν ὅτι σήμερα ἡ Ἐκκλησία βρίσκεται μπροστά σέ παρόμοια ἀπειλή, ὅπως ἡ πρωτοχριστιανική Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐκινδύνευσε νά διαβρωθεῖ ἀπό τό κύμα τοῦ γνωστικισμοῦ.

Γνωρίζουμε ὅτι κατά τήν ἐποχή τῶν χριστιανῶν ἀπολογητῶν ἦταν ἕνας καιρός ριζικῆς ἀλλαγῆς. Τό ἐθνικό πνεῦμα καί οἱ ποικίλες θεότητες ἔπρεπε νά ἐγκαταλείψουν τό ἔδαφος. Ποικίλες τάσεις καί κοσμοθεωρίες πάσχισαν νά καταλάβουν τό κενό πού ἐδημιουργεῖτο. Οἱ χριστιανοί ἀπολογητές καί οἱ μετέπειτα πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέχθηκαν τήν ποικίλη ἰδεολογική πρόκληση, πρόσφεραν λύσεις στό πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου καί ὀριοθέτησαν τήν Ὁρθοδοξία, ὥστε οἱ πιστοί νά ἔχουν ἕνα σταθερό «μέτρο» καί σημεῖο ἀναφορᾶς, πού νά τούς προφυλάσσει ἀπό τή σύγχυση καί τήν ἀβεβαιότητα τοῦ ἄκρατου συγκρητισμοῦ.

Οἱ χριστιανοί ἀπολογητές προσδιόρισαν τήν χριστιανική εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου καί ἔγιναν οἱ θεμελιωτές τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Πάνω στήν ἴδια ἀντίληψη γιά τόν ἄνθρωπο θεμελιώνεται ἀκόμη καί σήμερα ὀλόκληρος ὁ εὐρωπαϊκός πολιτισμός. Πάνω στή χριστιανική ἀνθρωπολογία, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος στήν ἐπιλογή του καί ἐπομένως ὑπεύθυνος γιά τίς πράξεις του. Ἡ ἔννοια τῆς εὐθύνης γιά τόν συνάνθρωπο καί γιά τό κοινωνικό σύνολο, πού κατοχυρώνεται σέ ὅλα τά ἐλεύθερα Συντάγματα στηρίζεται στήν χριστιανική ἀντίληψη γιά τόν ἄνθρωπο.

Οἱ ποικίλες παραθρησκευτικές ἐξευρωπαϊκές καί ἐξωχριστιανικές ὁμάδες προβάλλουν σήμερα διαφορετική ἀνθρωπολογία καί ἀπειλοῦν τά θεμέλια τῆς κοινωνίας μας. Ἡ μόνη δυνατότητα ἀντιμετωπίσεως αὐτοῦ τοῦ κινδύνου βρίσκεται καί πάλι στήν ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀλλά διαπιστώνουμε, ὅτι σήμερα ἡ ἀπολογητική μας διακονία περιθωριοποιεῖται. Ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν βασικῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀγνοοῦν τά στοιχεῖα πού προσδιορίζουν τίς ποικίλες κοσμοθεωριακές τάσεις, οἱ ὁποῖες ἀπειλοῦν

ἀκόμη καί τή σωματική καί ψυχική ἰσορροπία τῶν νεαρῶν κυρίως θυμάτων τους.

Δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς πολλοί ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας δραστηριοποιοῦνται σέ ποικίλους κοινωνικούς τομεῖς καί συντελοῦν στήν ἀντιμετώπιση βιοτικῶν ἀναγκῶν καί κοινωνικῶν προβλημάτων. Ἀλλά δέν κάνουν τίποτε τό γενναῖο γιά νά προφυλάξουν ἀνυποψίαστους νέους, πού πέφτουν θύματα καθημερινῶν μεθοδεύσεων καί παγίδων ἀπό μέρος παραθρησκευτικῶν ομάδων καί ὀδηγοῦνται σέ ἀπόλυτη ἐξάρτιση ἀπό ποικίλα ψυχοναρκωτικά.

Ἡ μόνη ἀρμοδία νά προσφέρει οὐσιαστική βοήθεια γιά νά ὀδηγήσει στήν ἐλευθερία ἀπό τέτοιου εἴδους ἐξαρτήσεις, εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Γιατί μόνο αὐτή εἶναι ἱκανή νά δώσει πραγματική λύση στά ὑπαρξιακά κενά, πού ὀδηγοῦν σέ τέτοιου εἴδους ἀναζητήσεις καί νά ἐντάξει στήν ἐν Χριστῶ κοινωνία καί στήν ἐν Χριστῶ ἐλευθερία, ἡ ὁποία καταξιώνει τόν ἄνθρωπο, ἐπειδή ἀνταποκρίνεται στήν ἀληθινή φύση τοῦ ἀνθρώπου, πού προσδιορίζει τήν ὑπαρξιακή του ταυτότητα.

Γιά νά προσφερθεῖ ὁμως αὐτή ἡ βοήθεια εἶναι ἀνάγκη νά γνωρίζουμε περισσότερο γιά τούς ἄνθρώπους αὐτούς. Πρέπει νά ξέρουμε τήν προέλευσή τους, τά εἰδικά προβλήματα καί τίς εἰδικές ἀνάγκες τους. Ὅλα αὐτά τά προσφέρει ἡ ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία πρέπει νά ξαναβρεῖ τό ἀληθινό της περιεχόμενο καί τή βασική θέση πού τῆς ἀνήκει δίπλα ἀπό τή λατρευτική ζωή, τό κήρυγμα καί τήν κοινωνία ἀγάπης στά πλαίσια τῆς ὅλης ζωῆς καί δραστηριότητος τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας μας ὀφείλει σήμερα ὅσο ποτέ ἄλλοτε νά ἀποτελέσει ἰδιαίτερο μέλημα στήν προσπάθεια γιά μιᾶ ἐυρύτερη μόρφωση καί προετοιμασία τῶν μελλοντικῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλη-

σίας. Ὅμως διαπιστώνουμε πῶς αὐτή τή θέση δέν συμμερίζονται οἱ παράγοντες ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τήν εὐθύνη γιά τήν ἐκπαίδευση τῶν θεολόγων μας.

Μεταξύ πολλῶν ἀκαδημαϊκῶν θεολόγων, κυριαρχεῖ ἕνα πνεῦμα πού στρέφεται ἐναντίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπολογητικῆς. Ἀποφεύγεται συστηματικά ἡ ὀριοθέτηση τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καί ἡ ἀντιπαράθεση. Τόσο ἡ ὀριοθέτηση, ὅσο καί ἡ ἀντιπαράθεση ἀξιολογοῦνται ἀρνητικά, διότι, δηθεν, ἰδεολογικοποιοῦν τήν πίστη. Ἡ ἀπολογητική διακονία δέν ἔχει πλέον νά ἀντιμετωπίσει μόνο τήν πολεμική ἀπό μέρος τῶν ποικίλων αἱρέσεων, τῆς παραθρησκείας καί ἀπό μέρος τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου, πρέπει νά ἀντιμετωπίσει καί τήν ἐναντίωση τῶν ἀνθρώπων μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Ὑπάρχει ὁμως καί κάτι περισσότερο ἀνησυχητικό σ' αὐτή τήν ὑπόθεση. Πίσω ἀπό τήν ἀρνητική στάση κρύβεται μιᾶ διαφορετική ἀντίληψη περί τῆς μοναδικότητος τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς ἐν Χριστῶ σωτηρίας. Κατά τήν ἀντίληψη αὐτή, ὁ Χριστός εἶναι μὲν «ἡ ὁδός», ἀλλά αὐτή τήν ὁδό μποροῦν νά τήν βαδίσουν καί ἄνθρωποι ἐκτός τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό ὀδηγεῖ μερικούς ἀκαδημαϊκούς θεολόγους, ὅταν μιλοῦν γιά τίς διαφορές ἐξωχριστιανικές θρησκείες, νά μὴ τό κάνουν μέ κριτικό πνεῦμα, οὔτε νά καταβάλουν προσπάθεια ὀριοθετήσεως τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. Ἔτσι οἱ νεαροὶ θεολόγοι μας ἐκπαιδεύονται σέ ἕνα «οὐδέτερο» πνεῦμα.

Αὐτό τό οὐδέτερο πνεῦμα τό ὁποῖο σήμερα ὀνομάζεται «ἐπιστημονικό» ἢ «ἀντικειμενικότητα», καλλιεργήθηκε ἀπό ἀκαδημαϊκούς θεολόγους πολύ πρὶν ἐμφανισθοῦν οἱ διάφορες ἀποκρουφιστικές, γκουρουιστικές, νεογνωστικές ομάδες καί ψυχολατρεῖες. Αὐτό ἀποδεικνύεται καί ἀπό ἐκπαιδευτικά ἐγχειρίδια γιά τούς θεο-

λόγους φοιτητές κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Όχι ή όριοθέτηση ή η αντιπαράθεση, αλλά ή αναζήτηση «κοινών σημείων» και «κοινού θρησκευτικού έδαφους» βρίσκεται στο επίκεντρο των ενδιαφερόντων της ακαδημαϊκής μας θεολογίας, άσχετα από τό γεγονός ότι υπάρχουν και λαμπρές εξαιρέσεις.

Σύμφωνα με τή νέα τάση ακαδημαϊκών μας θεολόγων, εισάγεται νέα χριστολογία και νέα εκκλησιολογία. Γίνεται έμμεση αντιπαράβολή ανάμεσα στην «κατεστημένη» ή «ιστορική Έκκλησία», προφανώς με τήν «πνευματική Έκκλησία», στην όποία ανήκουν δηθεν και οι όπαδοί έξωχριστιανικών θρησκειών. Ο Χριστός λογίζεται κρυμμένος παντού, «κοιμάται» τή νύκτα των θρησκειών. Δέν χρειάζεται κανείς νά ένταχθεϊ στην «ιστορική Έκκλησία», για νά γίνει μέτοχος των ένεργειών του Αγίου Πνεύματος, δηλαδή τής σωτηρίας.

Μέ αυτή τήν τοποθέτηση γίνεται καταννητό γιατί μεταξύ ακαδημαϊκών μας θεολόγων κυριαρχεί ή τάση αντικαταστάσεως τής θεολογίας με τή θρησκευολογία, πράγμα πού σημαίνει όλοκληρωτική μετατόπιση του πεδίου. Στο επίκεντρο δέν τίθεται πλέον ή θεία αποκάλυψη, αλλά τό θρησκευτικό φαινόμενο, ή θρησκευτική παράδοση, ή θρησκευτική έμπειρία, τό πνεύμα τής θρησκείας. Έτσι γίνεται λόγος για διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις ή έμπειρίες, πού προσδιορίζονται έντελώς ένδοκοσμικά, για διάφορες θρησκείες πού όλες κινούνται στο ίδιο έδαφος (προσδιορίζονται ψυχολογικά) και πρέπει νά αξιολογούνται ως «ίσες και όμοιες».

Η τάση αυτή άκυρώνει τό έργο του θεολόγου και τόν μεταβάλλει σε θρησκευολόγο και μάλιστα με τήν έννοια ότι δέν πρέπει νά εκφράζει θέση, ούτε νά προβαίνει σε αντιπαράθεση, αλλά νά μένει «αντικειμενικός παρατηρητής», δηλαδή νά έγκατα-

λείπει κάθε σταθερό και εκ των προτέρων προσδιορισμένο πνευματικό έδαφος. Αυτή είναι ή τάση πού «πέρασε» στην Αμερική και στην Ευρώπη κατά τόν περασμένο αιώνα με τήν παρουσία Ινδών γκουρού στο «Κοινοβούλιο των Θρησκειών» (Σικάγο 1893) και με τή Θεοσοφία τής Έ. Π. Μπλαβάτσκι. Στη χώρα μας ακούγονται σήμερα έπίσημες φωνές, τό ποιμαντικό τμήμα τής Θεολογικής Σχολής νά μετονομαστει σε θρησκευολογικό¹ και τό μάθημα των θρησκευτικών νά αντικατασταθεϊ με θρησκευολογικό μάθημα.

Η νέα τάση τείνει νά έναρμονισθεϊ κατά ένα τρόπο, με τήν προπαγάνδα εκατοντάδων παραθρησκευτικών όμάδων, πού βρίσκουν απήχηση μεταξύ νέων ανθρώπων. Οι όμάδες αυτές κηρύττουν, ότι δέν υπάρχει αξιολογική διάκριση ανάμεσα σε ιδέες ή σε όποιεσδήποτε θρησκευτικές ή άλλες απόψεις. Δέν υπάρχει αντικειμενική διαφορά ανάμεσα στην αλήθεια και στο ψεύδος, στο καλό ή στο κακό. Όλα άποτελούν έκδηλώσεις τής μιας πραγματικότητας (άπόλυτος μονισμός) και ποικίλουν ανάλογα με τό έξελικτικό επίπεδο του κάθε ανθρώπου, του κάθε λαού, στην κάθε έποχή. Δέν χρειάζεται συνεπώς όριοθέτηση, δέν χρειάζεται αντιπαράθεση.

Αυτή ή ίσοπέδωση ή «έναρμόνιση» των θρησκειών, των αξιών, των πολιτισμών, «περνάει» τώρα και σε νομικά κείμενα και διεθνείς συμβάσεις και τείνει νά κατοχυρωθεϊ ως «διεθνές δίκαιο». Επίλεκτα στελέχη του ΟΗΕ και άλλων διεθνών όργανισμών ανήκουν σήμερα στο χώρο αυτό του άκατάσχετου συγκρητισμού και αποκρυφισμού και προωθούν τήν ιδέα τής παν-θρησκείας και του παν-πολιτισμού με ποικίλους τρόπους.

1. Προβληματική πού σχετίζεται με τήν έποχή πού γράφτηκε τό κείμενο.

Από τέτοιους κύκλους καταβάλλεται σήμερα συντονισμένη προσπάθεια να καθοριστούν ένιαία και για ολόκληρη την ανθρωπότητα, οι σκοποί της παιδείας («νέα παγκόσμια εκπαίδευση») για να δημιουργηθεί, όπως διακηρύττουν, ένας «νέος παγκόσμιος πολιτισμός», μία «νέα παγκόσμια ηθική» και «μία νέα παγκόσμια κοσμική πνευματικότητα»!

Βέβαια οι επώνυμοι αυτοί παράγοντες των Διεθνών Οργανισμών, κάνουν αυτές τις σαφείς διακηρύξεις σε έσωτερικά, αποκρουστικά έντυπα. Στά κείμενα των Διεθνών Συμβάσεων γίνεται λόγος για διάφορους πολιτισμούς, αλλά μέσω των ενιαίων σκοπών της παιδείας επιδιώκεται η σύγκλιση των θρησκευτών και πολιτισμών και η ένοποιηση του κόσμου με βάση την έναρμόνιση σε όλους τους τομείς της ζωής.

Η αποφυγή όριοθετήσεως της πίστεως, ή υπογράμμιση του «κοινού έδαφους» και του «κοινού σκοπού» και «στόχου», στον οποίο «φθάνει κανείς από διαφορετικούς δρόμους», αφαιρεί από τους νέους ανθρώπους κάθε σταθερό έδαφος κάτω από τα πόδια τους και οδηγεί στην πλήρη σύγχυση και άβεβαιότητα.

Αλλά οι άνθρωποι και ιδιαίτερα οι νέοι νιώθουν την ανάγκη να προσδιορίσουν την ύπαρξιακή τους ταυτότητα, τό περιεχόμενο της πίστεώς τους και συγκεκριμένες κοινωνικές δομές, στά πλαίσια των οποίων μπορούν να αισθάνονται βεβαιότητα και να προσδιορίζουν την πνευματική τους πατρίδα· δέν επιθυμούν να μείνουν άστεγοι πνευματικά. Γι' αυτό τό λόγο ή «έναρμόνιση» των θρησκευτών και των πολιτισμών δέν τους ίκανοποιεί. Τό έσωτερικό κενό εκμεταλλεύονται ποικίλες ομάδες και προσφέρουν στους νέους «σταθερές δομές», μία «ήγεσία» ή ένα «φύρερ» και μία ιδεολογία πού δίνει δήθεν απαντήσεις για όλα τά θέματα.

Μερικές από τίς ομάδες αυτές απέκτησαν πολιτική και οικονομική ισχύ και κατάφεραν να διαβρώσουν πρόσωπα πού έχουν θέσεις ευθύνης στην πολιτική, στους διάφορους κοινωνικούς φορείς, στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, στην δικαιοσύνη, στην δημόσια ασφάλεια, ακόμη και σ' αυτήν την Έκκλησία. Ένας από τους βασικούς στόχους είναι ή διάβρωση και των διεθνών διαχριστιανικών οργανώσεων, όπως είναι τό ΠΣΕ.

Οί νέες τάσεις διαδίδονται σήμερα μέσα από επίσημα κανάλια, όπως είναι τά κρατικά μέσα ενημερώσεως, τά νηπιαγωγεία, τά δημοτικά σχολεία, τά γυμνάσια, τά λύκεια, τά πανεπιστήμια. Περνούν μέσα στά διδακτικά βιβλία όλων των βαθμίδων. Παρουσιάσθηκαν περιπτώσεις θεολόγων, πού παρασύρθηκαν και εντάχθηκαν σε ολοκληρωτικές παραθρησκευτικές ομάδες, διατηρώντας ταυτόχρονα και την ιδιότητα του δασκάλου του θρησκευτικού μαθήματος στά σχολεία μας. Έξωχριστιανικές ιδέες, όπως είναι ή δοξασία του κάρμα και της μετενσαρκώσεως, διαδίδονται σήμερα μέ κάθε τρόπο, περνούν μέσα από τη λογοτεχνία και απειλούν τά θεμέλια της κοινωνίας μας.

Η κοινωνία μας και ολόκληρος ο πολιτισμός μας στηρίζονται στην έννοια της ελευθερίας και της υπευθυνότητας. Χωρίς ελευθερία και υπευθυνότητα, χωρίς την αλήθεια ότι ο καθένας είναι υπεύθυνος για τίς πράξεις του απέναντι στον Θεό ή και στο κοινωνικό σύνολο, καταλύεται τό οικοδόμημα της κοινωνίας μας, ακυρώνονται όλες οι πνευματικές μας αξίες. Η δοξασία του κάρμα και της μετενσαρκώσεως προϋποθέτει μία αντίληψη για τον άνθρωπο και τον κόσμο (απόλυτος μονισμός) διαφορετική από εκείνη στην οποία στηρίζεται ο ευρωπαϊκός πολιτισμός. Γι' αυτό και ή ανάμιξη τέτοιων ιδεών, πού προβάλλονται μερικές φορές μέ χριστιανικούς όρους,

ἀποτελοῦν βασικό ἐμπόδιο στήν προσπάθεια τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης νά ἀναζητήσει τό ἀληθινό της πνευματικό πρόσωπο.

Ἐξάλλου, μερικές θρησκευτικές ομάδες, ἀσιατικῆς προελεύσεως, πού ἐγείρουν ἀπόλυτη ἀπαίτηση στήν κοινωνία, αὐτοπροβάλλονται ὡς ἡ μόνη ἐναλλακτική πρόταση γιά τή διέξοδο ἀπό τή γενική κρίση τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Αὐτό δέν φαίνεται νά τό λαμβάνουν ὑπόψη τους ἐκεῖνοι πού θέλουν νά συγκαταλέξουν καί αὐτές τίς ομάδες στούς οἰκοδόμους τοῦ «κοινοῦ εὐρωπαϊκοῦ σπιτιοῦ». Αὐτή ἡ καταστροφική γιά τόν πολιτισμό μας καί γιά τήν πνευματική φυσιογνωμία τῆς Εὐρώπης θέση, καταδεικνύει καί πάλι τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἀπολογητικῆς τῆς Ἐκκλησίας μας. Διαφορετικά δέν εἶναι δυνατόν νά ἀντιληφθεῖ κανεῖς ὅτι πρόκειται γιά ἑτερογενεῖς θρησκευτικές παραδόσεις καί γιά ἐξωευρωπαϊκή ἀπειλή ἐναντίον τῆς πνευματικῆς ταυτότητας τῆς Εὐρώπης.

Τά τελευταῖα χρόνια παρατηροῦμε ὅλο καί πιό συχνά τήν ταύτιση τῆς πολιτικῆς μέ τή θρησκεία, τή θρησκευτικοποίηση τῆς πολιτικῆς καί τήν πολιτικοποίηση τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς. Ἡ παράδοση τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἶναι ξένη πρὸς κάθε ἐνεργό ἀνάμιξη στήν πολιτική ζωή. Μόνο σέ δύσκολες ἱστορικές καταστάσεις ἡ Ἐκκλησία ἀναλαμβάνει τόν ρόλο τοῦ Ἐθνάρχου μας καί παρεμβαίνει γιά τό καλό τοῦ λαοῦ. Δέν μπορεῖ συνεπῶς νά συναγωνιστεῖ τέτοιες τάσεις.

Ὅμως ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μπορεῖ νά συμβάλει στήν ἀντιμετώπιση τῶν ἐθνικῶν κινδύνων, πού δημιουργοῦνται ἀπό αὐτή τήν ἀνάμιξη καί ταύτιση τῆς θρησκείας μέ τήν πολιτική, ὀριοθετώντας αὐτούς τοὺς τομεῖς καί προβάλλοντας στά ποικίλα προβλήματα τοῦ σύγχρονου κόσμου, τή δική της ὀρθόδοξη πρόταση.

Σήμερα, ὅσο ποτέ ἄλλοτε, εἶναι ἀγκαϊά ἡ διορθόδοξη συνεργασία. Ἡ Ὁρθο-

δοξία ἀποτελεῖ τόν μεγαλύτερο θησαυρό γιά τοὺς Ὁρθόδοξους λαούς. Εἶναι ἀνάγκη νά ἀντιμετωπιστεῖ ἀπό κοινοῦ ἡ ἔξωθεν ἀπειλή. Οἱ Ὁρθόδοξοι λαοί τῆς Εὐρώπης μποροῦν νά συμβάλουν οὐσιαστικά στόν προσδιορισμό καί στή διατήρηση τῆς πνευματικῆς φυσιογνωμίας τῆς ἐνωμένης Εὐρώπης. Γι' αὐτό καί ἡ πολιτική ἐξουσία στίς Ὁρθόδοξες χῶρες εἶναι ἀνάγκη νά κατανοήσει τήν ἀξία τοῦ θησαυροῦ τῆς Ὁρθοδοξίας, νά διευκολύνει καί νά ἐνισχύσει αὐτή τή συνεργασία μέ κάθε δυνατό τρόπο.

Οἱ ἐξωευρωπαϊκές καί ἐξωχριστιανικές τάσεις καί ἰδεολογίες ἀπειλοῦν σήμερα τήν πνευματική, πολιτιστική, κοινωνική καί ἐθνική ὑπόσταση τῶν λαῶν μας. Αὐτό πού ἄλλοτε ἐπεδιώκετο μέ τήν ἀπειλή τῶν ὄπλων καί μέ πολεμική σύρραξη, ἐπιδιώκεται σήμερα μέ τή διάβρωση ὅλων τῶν τομέων τῆς ζωῆς μας. Οἱ ἄνθρωποι τῶν ποικίλων τάσεων πού ἐπιδιώκουν αὐτή τή διάβρωση βρίσκονται σήμερα παντοῦ.

Ἡ Πολιτεία διακατέχεται ἀπό φοβία μήπως κατηγορηθεῖ ὅτι προβαίνει σέ θρησκευτικές διακρίσεις καί δέν φαίνεται διατεθειμένη νά προστατεύσει τήν πνευματική ὑπόσταση τοῦ λαοῦ ἀπό ἀθέμιτες παρεμβάσεις στήν ἀνθρώπινη προσωπικότητα. Θεωρεῖ μᾶλλον τό ζήτημα «θρησκευτικό» καί δέν εἶναι σέ θέση νά συνειδητοποιήσει τίς οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές καί ἐθνικές του προεκτάσεις.

Τό ἐθνικό συμφέρον, ἡ δημόσια τάξη καί τά χρηστά ἦθη, κατοχυρωμένα συνταγματικά, δέν λογίζονται ἴσως ἀρκετά νά θεμελιώσουν μιὰ διαφορετική ἀντιμετώπιση, πού θά μᾶς προστατεύει ἀπό τήν ἀπειλή τῶν ψυχοναρκωτικῶν ἢ τουλάχιστον θά ἀπομακρύνει ἀπό τή στάση τῶν «ἴσων ἀποστάσεων» ἡ τῆς «ἴσης μεταχείρισης». Ἡ Πολιτεία δέν φαίνεται νά εἶναι διατε-

θειμένη νά λάβει υπόψη της τό ἀληθινό νόημα, πού ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν λαῶν μας δίνει στόν ὄρο χρηστά ἦθη καί δημόσια τάξη. Σέ πολλές περιπτώσεις ἡ στάση αὐτή ὀφείλεται σέ ἔλλιπή ἐνημέρωση. Ὅλα αὐτά ἀποδεικνύουν, ὅτι καί ἡ Πολιτεία πρέπει νά ἀναγνωρίσει τή σημασία καί νά ἀξιολογήσει ἀνάλογα τήν ἀπολογητική τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πρέπει σήμερα νά κινηθεῖ σέ πανορθόδοξο πλαίσιο.

Εἶναι ἀνάγκη νά μελετηθοῦν σέ βάθος οἱ σύγχρονες ἐξωχριστιανικές τάσεις καί ομάδες, πού δημιουργοῦν τεράστια προβλήματα στίς Ὀρθόδοξες χώρες. Νά προσδιοριστεῖ τό ἀληθινό τους πρόσωπο πίσω ἀπό πολυάριθμα προσωπεῖα, οἱ διεθνεῖς διασυνδέσεις καί οἱ ἀληθινοί σκοποὶ τους. Νά ἐπισημανθοῦν οἱ ἀθέμιτες μεθοδεύσεις τους καί οἱ καταστροφικές συνέπειες γιά τήν προσωπικότητα τῶν θυμάτων, οἱ ἀρνητικές ἐπιπτώσεις στήν πνευματική, κοινωνική, πολιτιστική, πολιτική καί ἔθνική ζωή τῶν λαῶν μας. Εἶναι ἀνάγκη νά ἐκδοθοῦν κατάλληλα βιβλία γιά τήν ἐνημέρωση τῶν συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Πολιτείας, τῶν ἐκπαιδευτικῶν, τοῦ εὐρύτερου κοινοῦ καί ἰδιαίτερος τῶν νέων. Καθίσταται ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ ἐκπαίδευση βασικῶν συνεργατῶν, ὥστε νά ἀντιμετωπιστοῦν τά ποικίλα προβλήματα σέ ὅλους τοὺς τομεῖς καί σέ ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς πνευματικῆς, κοινωνικῆς καί ἔθνικῆς μας ζωῆς.

Μερικές ομάδες μέ τεράστια οικονομικο-πολιτική ἰσχὺ σέ παγκόσμια κλίμακα ἀποβλέπουν στήν ἀλλοίωση τοῦ φρονήματος τῆς ἀνθρωπότητας τοῦ μέλλοντος μέσω διαβρώσεως τῆς ἡγετικῆς τάξεως τῆς νεολαίας. Εἶναι ἀνάγκη νά ἐνισχυθεῖ τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στά σχολεῖα. Μέσω τοῦ μαθήματος αὐτοῦ τά παιδιά μας πρέπει νά ἀποκτοῦν ἕνα σταθερό σημεῖο ἀναφορᾶς καί μέτρο κρίσεως, νά ὀριοθετοῦν τήν ὀρθόδοξη πίστη τους ἔναντι κάθε

ἐξωχριστιανικῆς τάσεως, νά καλύπτουν τά ὑπαρξιακά τους κενά στό φῶς τῆς Ὀρθοδοξίας καί νά ἐνισχύεται μέσα τους ἡ Ὀρθόδοξη αὐτοσυνειδησία. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη τό μάθημα τῶν θρησκευτικῶν στά σχολεῖα νά διαπνέεται ἀπό τό πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας καί ὄχι ἀπό τό πνεῦμα τῆς ἀκαδημαϊκῆς θεολογίας, νά κινεῖται στό πλαίσιο τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου καί ὄχι στό πλαίσιο τῆς «οὐδέτερης» καί «ἀντικειμενικῆς ἐνημέρωσης» θρησκευολογικοῦ τύπου. Ἐνα τέτοιο θρησκευολογικό μάθημα στά Ὀρθόδοξα σχολεῖα θά ἀποτελοῦσε κατάφορη παραβίαση τοῦ δικαιώματος τῶν γονέων νά καθορίζουν τή θρησκευτική ἀγωγή τῶν παιδιῶν τους. Οἱ Ὀρθόδοξοι γονεῖς, μέ τό νά ἐντάξουν τά παιδιά τους μέ τό βάπτισμα στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐξεδήλωσαν τήν πρόθεσή τους νά τοὺς δώσουν θρησκευτική ἀγωγή, πού νά ἀνταποκρίνεται στό φρόνημα τοῦ Ὀρθοδόξου χριστιανοῦ. Ἡ Πολιτεία ὀφείλει νά σεβαστεῖ αὐτό τό δικαίωμα τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν γονέων στίς Ὀρθόδοξες χώρες καί νά παράσχει τά ἀπαραίτητα μέσα γιά τό σκοπό αὐτό.

Ἡ Πολιτεία ὀφείλει ἀκόμη νά εἶναι σέ θέση νά προδιορίζει κατά πόσον ἡ ταυτόχρονη ιδιότητα τοῦ ὁπαδοῦ μιᾶς παραθρησκευτικῆς ὀργανώσεως καί τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου, ἰδίᾳ δέ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, συμβιβάζεται μέ τίς ὑποχρεώσεις πού ἀναλαμβάνει ἕνας δημόσιος ὑπάλληλος μέ βάση τό Σύνταγμα τῆς χώρας.

Κλείνοντας, ὑπογραμμίζουμε τήν ἐπιτακτική ἀνάγκη νά δημιουργηθεῖ καί νά λειτουργήσῃ σέ πανορθόδοξο πλαίσιο ἕνα Ὀρθόδοξο Θεολογικό Σεμινάριο Ἀπολογητικῆς γιά τήν ἔρευνα τοῦ ὅλου σκηνοῦ τῶν ἐξωχριστιανικῶν τάσεων καί γιά τήν ἐκπαίδευση καί μετεκπαίδευση ἐιδικῶν συνεργατῶν στήν ὑπηρεσία τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ὀρθοδόξων λαῶν μας.

Ἀθῆναι, 19.2.1992

ΝΕΩΤΕΡΕΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

του Πρωτοπρ. Βασιλείου Γεωργοπούλου
Επίκουρου Καθηγητού Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Η δημιουργία διαφόρων Προτεσταντικών κινήσεων που αυτοπροσδιορίζονται ως «Εκκλησίες» ή ως «Διακονίες» είναι ένα φαινόμενο μόνιμο μέσα στον Προτεσταντικό χώρο.

Στό σημερινό άρθρο μας θα αναφερθούμε, με σκοπό μόνο την ενημέρωση, στην ύπαρξη νεώτερων Προτεσταντικών κινήσεων στον έλλαδικό χώρο, που δραστηριοποιούνται στην ενίσχυση, τή βοήθεια και την παροχή ανθρωπιστικών υπηρεσιών σε μετανάστες, αστέγους, εξαρτημένους από ναρκωτικά κ. ά. Κάποιες απ' αυτές τις οργανώσεις αποτελούν παραρτήματα και δράσεις άμιγως Προτεσταντικών Όμολογιών και κάποιες άλλες αποτελούν υπερομολογιακές Προτεσταντικές οργανώσεις που συγκροτήθηκαν με φιλανθρωπικό σκοπό.

Πρέπει να επισημάνουμε, ότι κάποιες εξ αυτών εκτός από τή φιλανθρωπική και ανθρωπιστική βοήθεια στά πλαίσια των δράσεών τους συμπεριλαμβάνουν και «ιεραποστολικές» πρακτικές. Τέτοιου είδους οργανώσεις είναι:

I) Παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας

- α) **Χέρια βοήθειας:** ιδρύθηκε τό 1993, έχει έδρα τήν Αθήνα, έχει αναγνωριστεί και λειτουργεί ως Μή Κερδοσκοπικό Σωματείο. Σ' αυτήν ανήκει τό «Προσφυγικό Κέντρο Αθηνών» στην όδό Σοφοκλέους.
- β) **Χριστιανικός Φιλανθρωπικός Οργανισμός ό «Πλησίον»:** Είναι υπερομολογιακού χαρακτήρα και λειτουργεί ως Οργανισμός Μή Κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

- γ) **Τό Χριστιανικό Στέκι:** Ανήκει στην έλληνική Εύαγγελική Έκκλησία Θεσσαλονίκης.
- δ) **Διακονία «Όασις»:** Έχει έδρα τήν Αθήνα και δραστηριοποιείται κυρίως μεταξύ άραβόφωνων και Αφγανών μεταναστών.
- ε) **Διακονία «Πέρασμα στη Ζωή»:** Ίδρύθηκε τό 2008.
- στ) **Διακονία «Σαμάρεια».**
- ζ) **Κέντρο Έλέους:** Δραστηριοποιείται στην Αθήνα μεταξύ αστέγων και εξαρτημένων ατόμων από ουσίες. Προσφέρει επίσης τίς λεγόμενες τσάντες αγάπης σε δρόμους και πλατείες τής Αθήνας.

II) Κέντρα άπεξάρτησης

- α) **Φιλήμων.** Ανήκει στην Έλληνική Εύαγγελική Έκκλησία. Ίδρύθηκε τό 1986 και τό κέντρο επανένταξης βρίσκεται στην περιοχή τής Θήβας.
- β) **Κεραμέας:** Κέντρο άπεξάρτησης που δραστηριοποιείται στη Β. Ελλάδα.
- γ) **Ρέτο Ελλάς – Πρόκληση Έλπίδας.** Έλληνικό παράρτημα ισπανικής Προτεσταντικής οργανώσεως, που δραστηριοποιείται στην άπεξάρτηση ανθρώπων που έχουν εμπλακεί μέ ουσίες. Ίδρύθηκε τό 2003.

III) Όργανώσεις ύποστήριξης εκδιδομένων ατόμων

- α) **Νέα Ζωή.** Πρόκειται για σωματείο ύποστήριξης και άποκατάστασης εκδιδομένων ατόμων, ένω δραστηριοποιείται επίσης εναντίον του trafficking.

Ο ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΣΕΚΤΕΣ¹

τοῦ Μοναχοῦ π. Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη
Δρ. Θεολογίας – Πτ. Φιλοσοφίας

Ἄς ἀκούσουμε τή μαρτυρία μιᾶς κοπέ-
λας πού πέρασε ἀπό μία σέκτα. Ἀποτελεῖ,
νομίζω, τήν καλύτερη εἰσαγωγή στό θέμα
μας, ἀλλά συγχρόνως καί μία καλή σύνο-
ψή του: «Ἐκεῖ λοιπόν [στήν ὀργάνωση] ἔτυ-
χα θερμῆς ὑποδοχῆς. Πολύ γρήγορα ἀνοι-
ξαμε μία συζήτηση γιά τήν κατάσταση τοῦ
Κόσμου καί τί σκεπτόταν ὁ Θεός γι' αὐτό.
Μέ πολύ γρήγορο ρυθμό ἔγιναν αἰτία νά
γεννηθεῖ μέσα μου ἕνα συναίσθημα ἐνοχῆς
καί μέ ἔκαναν νά καταλάβω ὅτι ἡ διδασκα-
λία τῆς “δικῆς τους Βίβλου” θά μοῦ ἔδινε
τή δυνατότητα νά τά δῶ ὅλα καθαρά καί θά
μοῦ ἔδειχνε τό δρόμο πού ἔπρεπε νά ἀκολου-
θῆσω προκειμένου νά φτιάξω ἀφ' ἑνός μέν
τόν ἑαυτό μου ἀφ' ἑτέρου δέ νά συμβάλω
στήν ἀποκατάσταση τοῦ κόσμου. Παρακο-
λούθησα λοιπόν αὐτή τή διδασκαλία, κατὰ
τή διάρκεια τῆς ὁποίας ἀποκοιμήθηκα πολ-
λές φορές (οἱ συνεδρίες διαρκοῦσαν περισ-
σότερο ἀπό τρεῖς ὥρες χωρίς διακοπή). Ἀπό
τή στιγμή πού δέν ἀντιδρούσα, ὅπως αὐτοί
θά ἤθελαν, ἀνέφεραν τόν Σατανᾶ καί ἐγώ
ὄφειλα νά ἀναγνωρίσω τά λάθη μου. Πέ-
ρασα τρία Σαββατοκύριακα στό κέντρο τοῦ
ἐνδογματισμοῦ (δηλ. στόν χῶρο τῆς σέκτας)
δίχως νά μπορῶ νά φέρω καμία ἀντίσταση
καί δυσπιστοῦσα στό πῶς ἦταν δυνατόν νά
μή μπορῶ νά ἐξηγήσω τήν συμπεριφορά
μου. Ἦμουν δυστυχισμένη καί δέν κοιτοῦσα
πλέον νά ἐγκαταλείψω τή σέκτα, ἐνῶ κανείς
δέν μέ ἐμπόδιζε. Οἱ μακρόσυρτοι διάλογοι
καί τά γεμάτα θέρμη τραγούδια γυρνοῦσαν
πάντα γύρω ἀπό θέματα δίχως νόημα. Μέ
πίεσαν νά πάρω τήν ἀπόφαση, προκειμένου

νά ἀγγίξω τήν τελειότητα, νά κάνω “μικρές
θυσίες”, ὅπως νά ἐγκαταλείψω τόν ἄνδρα
μου καί τά παιδιά μου ἢ νά κάνω δωρεά στή
σέκτα τά περιουσιακά μου στοιχεῖα. Στό
τέλος τοῦ τρίτου Σαββατοκύριακου ἤμουν
πλέον ἔτοιμη γι' αὐτές τίς θυσίες. Ἀγνοοῦσα
αὐτό πού θά μοῦ ἔκαναν καί ἐπίσης ἀγνο-
οῦσα τόν τρόπο πού θά ἔφθανα ἐκεῖ πού
ἔλεγαν. Ὅπως καί νά ἔχουν τά πράγματα,
αὐτό πού αἰσθανόμουν εἶναι ὅτι κατὰ τήν
διάρκεια πού βρισκόμουν μέσα στή σέκτα
εἶχα κενά χρόνου. Προσπαθοῦσα νά θυμηθῶ
ἀλλά δέν τά κατάφερα. Αὐτές οἱ προσπά-
θειες προκειμένου νά θυμηθῶ μοῦ εἶναι πολ-
λύ δυσάρεστες καί σιχαίνομαι νά μπῶ πάλι
μέσα στή θύμηση αὐτοῦ τοῦ ἐφιάλτη.

»Ἐν τῷ μεταξύ θυμᾶμαι ὅτι, ὅπως ἕνας
ἀσθενῆς ἐμπιστεύεται τόν γιατρό του καί
παίρνει τά φάρμακα πού τοῦ γράφει, ἔτσι
καί ἐγώ ἔπρεπε ἐξ ἴσου νά ἐμπιστεύομαι
τόν ἡγέτη καί νά ὑποτάσσομαι στή στέρηση
φαγητοῦ, στόν διαλογισμό (Meditation), στήν
ἔλλειψη ὕπνου, καταστάσεις τίς ὁποῖες οἱ
ὀπαδοί δέχονταν μέσω ὑποβολῆς καί ὄχι ἐπι-
βολῆς. Αὐτό ἦταν κάτι πού ἔδινε τή δυνατό-
τητα στούς ἡγέτες νά λένε ὅτι κάθε ὀπαδός
εἶναι ἐλεύθερος.

»Κάτω ἀπό κάποιες εὐνοϊκές συγκυρίες
εἶπα ἕνα ANTIO στή σέκτα, κάτι πού μέ ἔκα-
νε νά μή ξαναγυρίσω ποτέ ἐκεῖ. Μοῦ πῆρε
ὅμως περισσότερο ἀπό 2 χρόνια, προκειμένου
νά ἀπαλλαγῶ ἀπό αὐτόν τόν τρομερό ἐγκλω-
βισμό, ὁ ὁποῖος μέ ἔκανε νά μετράω καί νά
ξαναμετράω μία-μία τίς πράξεις μου καί νά
ἀναρωτιέμαι ἂν ἔκανα καλά ἢ ἄσχημα»².

1. Εἰσήγηση πού πραγματοποιήθηκε τόν Φεβρουάριο
2017, σέ Ἐκπαιδευτική Ἡμερίδα τῆς Π.Ε.Γ.

2. Βλ. Commandant J. P. Morin, «Sectarus. La violeur de
conscience».

Αυτά καταθέτει ή J. M., πρώην θύμα σέκτας.

Αυτά πού άκούσαμε μās δίνουν μιά καλή εικόνα του φαινομένου τής διανοητικής χειραγώγησης, στό όποιο θά αναφερθούμε.

Οί όροι **διανοητική χειραγώγηση** (manipulation mentale στά γαλλικά), **καταναγκαστική πειθώ** (coercive persuasion στά άγγλικά) και **προγραμματισμός** (programmation στά γαλλικά) πού θά χρησιμοποιηθούν στή συνέχεια, θά θεωρηθούν ως σχεδόν ταυτόσημοι. Πρόκειται γί αυτό πού πιά άπλά όνομάζεται **πλύση έγκεφάλου** (Brain washing στά άγγλικά) ή **έλεγχος του νου** (mind control). Χρησιμοποιείται και ό όρος **ανάμóρφωση τής σκέψης**, ό όποιος όμως είναι πιά ουδέτερος και δέν αφήνει νά φανεί ή άνήθικη και παράνομη διάσταση τών μεθόδων αυτών.

Σύμφωνα μέ τήν κλινική ψυχολόγο και καθηγήτρια στό Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ τής Καλιφόρνια (Η.Π.Α.) Margaret Thaler-Singer, πρωτοπόρο ήδη από τή δεκαετία του '60 στή μελέτη του φαινομένου αυτού, όπως και τών σεκτών γενικότερα:

«Ένα πρόγραμμα καταναγκαστικής πειθοῦς (coercive persuasion) είναι μία τεχνική άλλαγής συμπεριφορᾶς, ή όποία επιβάλλεται γιά νά προκαλέσει τήν «μάθηση» και τήν υιοθέτηση ενός πακέτου συμπεριφορᾶς ή μιᾶς ιδεολογίας κάτω από όρισμένες περιστάσεις. Ξεχωρίζει από άλλες μορφές ήπιας κοινωνικής έκμάθησης ή ειρηνικής πειθοῦς από τίς συνθήκες κάτω από τίς όποιες ένορχηστρώνεται και από τίς τεχνικές έκμετάλλευσης του προσώπου και του περιβάλλοντός του, πού χρησιμοποιούνται γιά νά καταπιέσουν συγκεκριμένες συμπεριφορές και νά διαμορφώσουν άλλες. Μέ τήν πάροδο του χρόνου ή **καταναγκαστική πειθώ**, **μπορεί νά γίνει περισσότερο αποτελεσματική από τόν πόνο, τά βασανιστήρια, τά ναρκω-**

τικά και τήν χρήση φυσικής βίας και νομικῶν άπειλῶν».

Και συνεχίζει ή καθηγήτρια **Singer:**

«Καταναγκαστικά ψυχολογικά συστήματα [ή καταναγκαστική πειθώ], είναι προγράμματα άλλαγής συμπεριφορᾶς πού χρησιμοποιούν ψυχολογικές δυνάμεις μέ καταναγκαστικό τρόπο γιά νά προκαλέσουν τήν έκμάθηση και υιοθέτηση μιᾶς ιδεολογίας ή ενός σχεδιασμένου πακέτου ιδεῶν, πιστεύω, διαθέσεων ή συμπεριφορῶν. Η βασική στρατηγική πού χρησιμοποιείται από τούς λειτουργούντες αυτά τά προγράμματα είναι συστηματικά νά επιλέγουν, νά συστηματοποιούν, και νά διαχειρίζονται πολλούς διαφορετικούς τύπους καταναγκαστικής επιρροῆς, άγωνίες και τακτικές πού δημιουργούν στρές γιά συνεχόμενες χρονικές περιόδους. Σέ ένα τέτοιο πρόγραμμα τό άντικείμενο [δηλ. ό άνθρωπος στόν όποιο εφαρμόζεται τό πρόγραμμα] αναγκάζεται νά υιοθετήσει μιά σειρά από μικρά «άόρατα» βήματα. Κάθε μικρό βήμα είναι σχεδιασμένο νά είναι άρκετά μικρό, ώστε τά άντικείμενα [οί άνθρωποι] νά μήν παρατηρήσουν τίς άλλαγές στους έαυτούς τους ή νά μήν αναγνωρίσουν τήν καταναγκαστική φύση τών διαδικασιῶν πού χρησιμοποιούνται. Τά άντικείμενα αυτών τών τακτικῶν [δηλ. οί άνθρωποι-θύματα] δέν καταλαβαίνουν τούς κρυμμένους όργανωτικούς σκοπούς τών προγραμμάτων ψυχολογικού καταναγκασμοῦ μέχρις άρκετά άργότερα, και είναι ζήτημα αν ποτέ τό καταλάβουν. Αυτές οί τακτικές συνήθως επιβάλλονται σέ συνθήκες όμαδικές από «φίλους και συμμάχους» του θύματος, πού έχουν καλές προθέσεις αλλά έχουν πλανηθεί. Αυτό συγκρατεί τό θύμα από τό νά χρησιμοποιήσει τούς μηχανισμούς προστασίας του έγώ, πού συνήθως χρησιμοποιεί τό άτομο σέ άνταγωνιστικές καταστάσεις.

»Η καταναγκαστική ψυχολογική επιρροή αὐτῶν τῶν προγραμμάτων σκοπεύει νά ὑπερκεράσει τίς ἰκανότητες κριτικῆς σκέψης τοῦ ἀτόμου καί τήν ἐλεύθερη θέλησή του καί νά ἀπομακρυνθεῖ ἀπό ὅποια-δήποτε ἔνσταση, πού τοῦ ὑπαγορεύει ἡ σκέψη καί ἡ λογική του. Τά θύματα σταδιακά χάνουν τήν ἰκανότητά τους νά πάρουν ἀποφάσεις ἐλεύθερα καί νά ἀσκοῦν ἐνσυνείδητο ἔλεγχο. Ἡ κριτική σκέψη, ἄμυνες, ἐνσυνείδητες διαδικασίες, ἀξίες, ιδέες, συμπεριφορές, ἐπαφές καί ἡ λογική ἰκανότητα ὑποσκελίζονται».

Ὁ Commandant J. P. Morin, ταγματάρχης τῆς γαλλικῆς ἀστυνομίας, ἀπό τούς πρῶτους πού ἀσχολήθηκαν στή Γαλλία καί παγκοσμίως μέ τό «σεκτικό φαινόμενο» καί εἰδικότερα μέ τήν ὑποδούλωση ἀνθρώπων στίς σέκτες μέσω τῆς διανοητικῆς χειραγώγησης, εἶναι πολύ ξεκάθαρος στίς τοποθετήσεις του. Θεωρεῖ ὅτι ἡ **διανοητική χειραγώγηση γίνεται στίς μεγάλες καταναγκαστικές σέκτες μέσω τῆς ὑπνωσης καί τῆς αὐτοῦπνωσης στή συνέχεια**. Ἄς ἀκούσουμε τί γράφει στό κλασσικό βιβλίο του **Sectarus. Le violeur de consience**: «Ὁ Προγραμματισμός τοῦ ἀνθρώπου ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά τόν κάνει νά χάσει τήν αὐτονομία τῆς συνείδησής του μέ τέτοιο τρόπο ὥστε νά ἐξαφανιστεῖ κάθε πρωτοβουλία του προκειμένου νά ἐκπληρωθεῖ μία ὀλόκληρη σειρά διατεταγμένων καί διαμορφωμένων ἐνεργειῶν. Αὐτός ὁ διανοητικός χειρισμός ἐπιτυγχάνεται μέ ὑποβολή μέσω ὑπνωτισμοῦ καί στή συνέχεια ἀσκεῖται ψυχολογική βία.

»Ἡ ὑποβολή πραγματοποιεῖται ὅταν μία πράξη ἔχει γίνει ἢ ὅταν μία ἰδέα ἔχει γίνει ἀποδεκτή ὑπό τήν ἐπήρεια ἑνός προσώπου, χωρίς τό ἄτομο στό ὅποιο ἀσκήθηκε ἡ ὑποβολή νά ἔχει συνείδηση αὐτῆς τῆς ἐπήρειας. [...]

»Ἡ ἰκανότητα στήν ὑποβολή εἶναι ἡ κατάσταση μέσα ἀπό τήν ὁποία τό ἄτομο

δέχεται ιδέες καί γεγονότα καί τά πραγματοποιεῖ δίχως νά παρεμβάλλει οὐδεμίαν ἔννοια κριτικῆς. Πιστεύει σέ ὅ,τι τοῦ λένε δίχως νά ψάξει γιά τήν ὀρθότητα τῶν ὄσων λέγονται. Ἡ συγκινησιακή ὑποβολή δρᾷ ἐπάνω σέ ὄλους σχεδόν τούς ἀνθρώπους καί σέ διαφορετικές βαθμίδες. Σέ ἄτομα ἰδιαίτερα ἐπιδεκτικά ἐπιφέρει μέ ὅλη τήν τήν ἔνταση ὕπνο μέσω ὑπνωσης. Ἡ ὑποβολή δέν εἶναι τό μοναδικό μέσον γιά νά πετύχουμε ὕπνο μέσω τῆς ὑπνωσης. Μποροῦμε ἐξ ἴσου καλά νά τό πετύχουμε μέσω φυσικῶν καί χημικῶν μεθόδων. Κατά τή διάρκεια αὐτοῦ τοῦ ἀνεπαρκοῦς ὕπνου, ὁ ὁποῖος προκαλεῖται τεχνητά (δηλ. μέσω τῆς ὑπνωσης), παρατηροῦμε τήν **πλήρη ἐξάλειψη τῆς συνειδητῆς θέλησης** ἐνῶ ἡ ἀντανακλαστική δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου παραμένει ἡ ἴδια. Ὡς ἐκ τούτου ὁ ὑπνωτισμένος ἔχει μία συμπεριφορά πλήρως διαλυμένης συνείδησης». [...]

Καί συνεχίζει ὁ Commandant J. P. Morin: «Ἀπό τή στιγμή πού ὁ ὑπνωτισμός ἐπιτυγχάνεται, ἡ συνειδητή θέληση ἐξαφανίζεται καί τό ἄτομο δέν ἐνεργεῖ πλέον παρά μόνον μέσω ἀντανακλαστικῶν. Γιά νά κάνει ἄλλες κινήσεις πρέπει νά τοῦ ὑποβάλουμε ἐντολές. Αὐτοῦ τοῦ τύπου ἡ ὑποβολή ἀντικαθιστᾷ τήν συνειδητή του θέληση. Οἱ ἐντολές αὐτές μποροῦν νά ἐκτελεστοῦν κατά τή διάρκεια τοῦ ὕπνου ἢ μετά τόν ὕπνο, ὁ ὁποῖος προεκλήθη ἀπό τήν ὑπνωση. Οἱ ἐντολές πού ἔχουν ἐκτελεσθεῖ μετά τήν ὑπνωση, λέγονται μετα-υπνωτικές (post-hypnotique). [...]

»Οἱ μετα-υπνωτικές ἐντολές δέν ὑπερβαίνουν κατ' οὐδένα τρόπο τό ἀνώτατο χρονικό ὄριο τῶν 2 μηνῶν. Ἔχουμε ὅμως δεῖ περιπτώσεις, ἀρκετά σπάνιες βέβαια, ὅπου ἔχουν ἐκτελεστεῖ πράξεις ἀπό ἐντολές πού δόθηκαν πρὶν ἕνα χρόνο. [...]

»Σύμφωνα μέ ἕνα καλά διαμορφωμένο ἐκ τῶν προτέρων πρόγραμμα, μποροῦμε νά ὑποβάλουμε στόν ὑπνωτισμένο νά

εισέλθει σέ μία κατάσταση συστηματικής ύπνωσης. Δίχως νά δίνει σημασία στήν αὐτοϋπνωση, θά μπορεῖ νά ἐνεργεῖ μέσα ἀπό ἓνα σῆμα πού θά τοῦ ἔχει δοθεῖ διά τῆς ὑποβολῆς. Αὐτό τό σῆμα, τό ὁποῖο πρέπει νά εἶναι πάντοτε τό ἴδιο, μπορεῖ νά εἶναι ὁποιασδήποτε μορφῆς. Μέ τήν ἐμφάνιση αὐτοῦ τοῦ σήματος (κινήσεις, κωδικοποιημένες λέξεις, ρυθμικοί ἤχοι κ.λπ.) καί ἀφοῦ ἔχει σημαντικά δεχθεῖ τήν ὑποβολή, τό ἄτομο ξαναβρίσκεται ἀμέσως στήν ὑπνωτική κατάσταση.

»Δεδομένου ὅτι ἡ post-hypnotique (μετά-ὑπνωτική) ὑποβολή -προκειμένου τό ἄτομο νά ἐπανα-ὑπνωτίζεται τακτικά- εἶναι ἐφικτή, δέν ὑπάρχει λόγος νά μήν σταματήσῃ. Προγραμματίζουμε τό ἄτομο ἔτσι ὥστε νά μπορεῖ νά προγραμματιστεῖ τελείως ἀπό μόνο του καί νά διατηρηθεῖ πάλι ἀπό μόνο του καί ἐν ἀγνοίᾳ του σέ μία συνεχῆ κατάσταση ὑποταγῆς καί ἐξάρτησης ἀπό τόν Γκουρού του, ὅπου δέν παρεμβάλλεται ἡ κρίση καί ἡ θέληση.

»Στίς μεγάλες καταναγκαστικές σέκτες, οἱ μακρόσυρτες φορτικές ὁμιλίες, πού ἐκφωνοῦνται μονότονα καί τά ἀποκοιμιστικά ἄσματα, τά ὁποῖα συχνά συνοδεύονται ἀπό κουραστικά καί καταθλιπτικά τυπικά, προκαλοῦν μιᾶ ὁμαδική ὑπνωση.

»Ἐχουμε παρατηρήσει ὅτι ὁ ὕπνος μέσω ὑπνωσης μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ καί μέ ἄλλες μεθόδους. Σήμερα αὐτή πού ἐφαρμόζεται πιό συχνά εἶναι ἡ χημική μέθοδος καί τοῦτο γιατί εἶναι ἡ πιό ἐφικτή. Οἱ χειριστές τῆς μεθόδου δίνουν στά θύματά τους ἓνα ὑπνωτικό προϊόν κάποιου ἐιδικοῦ τύπου, τό ὁποῖο αὐξάνει σημαντικά τήν εὐαισθησία τους στήν ὑποβολή. Αὐτό τό εἶδος τοῦ ναρκωτικοῦ δίνει τή δυνατότητα νά «βάλουμε» ἓνα ἄτομο μέσα σέ μία ἡμισυνειδητή κατάσταση κατά τέτοιο τρόπο ὥστε αὐτό τό ἄτομο νά παραχωρεῖ τό ἀσυνείδητο στή θέληση τοῦ πειραματιστή. [...]

»Στίς μεγάλες καταναγκαστικές σέκτες τό ναρκωτικό διατίθεται συχνά ἀπό τό στόμα. Σκόνης καί σιρόπια ἀναμιγνύονται μέ μπαχαρικά γιά νά μήν ἀποκαλύπτεται ἡ γεύση τους. καί τό ἀποτέλεσμα εἶναι πολύ γρήγορο. Βλέπουμε ἄτομα πολύ ἰσορροπημένα καί εὐνόληπτα, τά ὁποῖα δέν ἐπηρεάζονται εὐκολα, ξαφνικά νά μεταστρέφονται σέ λιγότερο ἀπό 2 ὥρες πρὸς μιᾶ ἀνύπαρκτη θρησκεία, τό δόγμα τῆς ὁποίας ξεπερνάει καί τήν μεγαλύτερη φαντασίωση.

»Κατά τή διάρκεια τῆς πρώτης συνεδρίας ὑπνωσης μέ τή χρήση ναρκωτικοῦ, ὁ χειριστής δίνει τήν ἐντολή στόν ὑπνωτισμένο νά βρίσκεται σέ κατάσταση ὑπνωσης κάθε φορά πού θά τοῦ δίνει ἓνα ἰδιαίτερο σῆμα. Τόν διατάζει νά ξεχάσει, ὅταν θά ξυπνήσει, τό γεγονός ὅτι ἔχει λάβει σῆμα. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα στίς συνεδρίες πού θά ἀκολουθήσουν, τό σῆμα καί μόνο πού δίνει ὁ χειριστής εἶναι ἀρκετό γιά νά ἐπιφέρει ὑπνωση καί δέν εἶναι πλέον ἀπαραίτητο νά χορηγηθεῖ συμπληρωματική δόση ὑπνωτικοῦ παρασκευάσματος.

»Μέ αὐτή τή μέθοδο δίνεται, παραδείγματος χάριν, ἡ ἐντολή στόν νέο ὁπαδό νά ἐπιστρέφει στή σέκτα προκειμένου νά παρακολουθήσει σεμινάρια. Μόλις βγεῖ ἀπό τό κέντρο τοῦ ἐνδογματισμοῦ (δηλ. ἀπό τόν χῶρο τῆς σέκτας), διαπιστώνουμε ὅτι εἶναι ἐντελῶς προγραμματισμένος, προκειμένου καί ὁ ἴδιος πλέον ἀπό μόνος του νά προγραμματισθεῖ ἀλλά νά προγραμματίσει καί ἄλλους. Μόλις ἓνα ξένο πρὸς τή σέκτα ἄτομο προσπαθήσει νά τόν κάνει νά ἀκούσει κάτι ἄλλο, τότε μπαίνει στήν κατάσταση τῆς αὐτοϋπνωσης καί αὐθυποβάλλεται στόν δικό του ἐπαναδογματισμό.

»Τά προσηλυτισμένα ἤδη ἄτομα πού πωλοῦν ἐφημερίδες στό δρόμο πρὸς ὄφελος τῶν καταναγκαστικῶν σεκτῶν ἔχουν μιᾶ πολύ χαρακτηριστική συμπεριφορά. Ἐάν κάποιος προσπαθήσει νά τοὺς ἀπο-

δείξει ότι είναι θύματα και έχουν γίνει αντικείμενο σκανδαλώδους εκμετάλλευσης ενός εμπόρου Γκουρού, τότε αυτά τα άτομα δηλώνουν άπλοϊκά «εμείς προσευχόμαστε για σās, προκειμένου να σώσουμε την ταραγμένη ψυχή σας». Στη συνέχεια εγκαταλείπουν πολύ γρήγορα τό πεδίο δράσεως των, επαναομαδοποιούνται και καταφεύγουν στο έσωτερικό μιās αποθήκης προκειμένου να συγκεντρωθούν για να διαλογιστούν. Μετά από ένα τέταρτο βγαίνουν από εκεί για να δραστηριοποιηθούν πάλι σαν γυρολόγοι περισσότερο τώρα έδραιωμένοι στις πεποιθήσεις τους»³.

Μέ τις βασικές αυτές διαπιστώσεις και κυρίως μέ τό ότι ή διανοητική χειραγώγηση γίνεται κυρίως μέ την ύπνωση συμφωνεί και ό Dr. Marvin Galper, κλινικός ψυχολόγος στό Σάν Ντιέγκο τής Καλιφόρνια, ό όποιος βοήθησε πρώην μέλη πολιτικοθησκευτικών σεκτών, να επανέλθουν στην κανονική ζωή. Έπιβεβαιώνει ότι οι σέκτες κάνουν πλύση έγκεφάλου στά θύματά τους χρησιμοποιώντας μεθόδους ίδιες μέ εκείνες πού χρησιμοποιήθηκαν στην Βόρειο Κορέα στους φυλακισμένους από τόν πόλεμο Άμερικανούς. Οί όπαδοί εισέρχονται σέ μία κατάσταση, όπου στην συνέχεια οδηγούνται να εγκαταλείψουν τις προσωπικές τους πεποιθήσεις, προκειμένου να υίοθετήσουν τις πεποιθήσεις τής σέκτας⁴.

Είναι πολύ σημαντικό να πούμε ότι αυτή ή ίδια ή τεχνική του ανατολίτικου διαλογισμού (Meditation), την οποία εφαρμόζουν -μέ διαφορετικά ίσως όνόματα- όλες οι σέκτες πού εντάσσονται στην λεγομένη Νέα Έποχή του Ύδροχόου, είναι μία τεχνική ύπνωσης και αυτοϋπνωσης. Η τεχνική αυτή είναι δανεισμένη από τόν Ινδουισμό και τόν Βουδισμό.

3. Βλ. Commandant J. P. Morin, *Sectarus...*, ενθ' άνωτ.

4. Βλ. Commandant J. P. Morin, *Sectarus...*, ενθ' άνωτ., και Marvin F. Galper, «Extremistische religiöse Kulte und verändertes Bewusstsein», στό συλλογικό έργο *Destruktive Kulte*, σσ. 108-115.

Άς ακούσουμε πώς περιγράφει, μέσα από την προσωπική του εμπειρία κάποιος πού μπήκε στά βαθιά νερά των σεκτών και του αποκρυφισμού, ένα «μάθημα» διαλογισμού.

«Τό μάθημα γίνεται σέ μία μεγάλη αίθουσα ενός άσραμ⁵ στην Ινδία. Δασκάλα είναι μία γυναίκα σουάμι⁶ πού είναι Ευρωπαϊά και για χρόνια μαθήτρια του γκουρού. Φοράει τά πορτοκαλιά ράσα.

Οί μαθητές είναι διάφοροι έπισκέπτες του άσραμ. Από μικρά παιδάκια μέχρι μεσήλικες. Η γιόγκα-νίντρα διαφημίζεται ως ή γιόγκα τής χαλάρωσης και απευθύνεται σέ ανθρώπους πού ζουν μέσα στην σύγχρονη κοινωνία.

Μās βάζει να ξαπλώσουμε ανάσκελα στό πάτωμα, χωρίς να ακουμπάει ό ένας τόν άλλο, να βολευτούμε όσο καλύτερα μπορούμε.

Κλείστε τά μάτια και ήσυχάστε... χαλαρώστε.

Οί όδηγίες έρχονται άργά, για να έχουμε χρόνο να τις εκτελούμε. Απόλυτη σιωπή επικρατεί στην αίθουσα και ακούγεται μόνο ή φωνή τής σουάμι.

Νοιώστε τό σώμα σας να γίνεται βαρύ... πολύ βαρύ... είναι αδύνατο να τό μετακινήσετε... νοιώστε τά σημεία έπαφής μέ τό δάπεδο... (παύση για λίγα λεπτά)... Τώρα νοιώστε τό σώμα σας πολύ έλαφρύ..., να αίωρείται πάνω από τό πάτωμα... είστε έτοιμοι να πετάξετε... Τώρα ξεχάστε τό σώμα σας και δείτε μέσα στό νοϋ σας ένα όμορφο ήλιοβασίλεμα... Τώρα ένα κίτρινο λουλούδι... έναν όμορφο καταρράκτη... ένα λαμπερό ήλιο.

Οί όμορφες εικόνες διαδέχονται ή μία την άλλη. Τίς βλέπω όλες πολύ παραστατικά... Είναι σαν να παρακολουθείς ένα ντοκιμαντέρ μέσα στόν νοϋ σου. Η φωνή τής δασκάλας είναι ήρεμη και σταθερή, μέ

5. Ινδουιστικού κοινόβιου.

6. Ινδουιστής μοναχός.

κανονικό ρυθμό. Η όλη διαδικασία πρέπει να κράτησε γύρω στη μία ώρα.

Τώρα αποκτήστε ξανά επίγνωση του σώματός σας... κινήστε αργά-αργά τα μέλη σας [λέγει ή δασκάλα του διαλογισμού].

Πράγματι νοιώθω τό σῶμα μου βαρύ, δέν μπορῶ νά κινηθῶ γρήγορα.

Ανοίξτε τὰ μάτια σας σιγά-σιγά καί ἀποκτήστε αἴσθηση τοῦ δωματίου.

Σηκώνομαι σιγά-σιγά. Εἶναι σάν νά σηκώνομαι ἀπό βαθύ ὕπνο. Κοιτάζω γύρω μου. Οἱ περισσότεροί ἀπό μᾶς μοιάζουν σάν νά ἔχουν μόλις ξυπνήσει... Μερικοί ὅμως εἶναι ἀκόμα ξαπλωμένοι στό πάτωμα. Τούς πῆρε ὁ ὕπνος! Αὐτοὶ κοιμῶνται κανονικά!».

Ξυπνήστε τους, λέει χαμογελώντας ἡ δασκάλα... Τούς ξυπνᾶμε σιγά-σιγά καί ὄλο ἀπορία ἀντικρίζουν τὰ εἰρωνικά χαμόγελα τῶν ὑπόλοιπων».

Καί σχολιάζει ὁ πρῶην ὀπαδός: «Αὐτό εἶναι ἓνα μάθημα τῆς Γιόγκα-Νίντρα, ὅπως βάφτισαν αὐτή τὴ διαδικασία.

Τί ἔγινε τώρα;... Ἄς σκεφτοῦμε. Κατ' ἀρχάς ὑπῆρχε ἡ σουάμι πού ἔδινε ἐντολές καί ἐμεῖς τίς ἐκτελούσαμε. Ἴσως ἔτσι "μαθαίνουμε" ἐκτός τῶν ἄλλων νά ὑπακοῦμε καί στοὺς σουάμι... Μετά ὅλα αὐτὰ διαδραματίστηκαν μέσα στό νοῦ μας. Νοιώσαμε καί αἰσθανθήκαμε ὅπως ἤθελε ἡ σουάμι... νά τό ποῦμε ὑποβολή;... Παραδώσαμε τόν ἔλεγχο τοῦ νοῦ μας στά χέρια της καί μᾶς πῆγαινε ὅπου ἤθελε. Εἶχε πλήρη ἔλεγχο τοῦ νοῦ μας γιά κάποιον χρονικό διάστημα... Αὐτό βέβαια ἔγινε μέ τὴ θέλησή μας. Δεχθήκαμε νά ὑποστείλουμε, νά παραμερίσουμε, νά ἐξαφανίσουμε τὴν προσωπική μας θέληση καί νά δεχθοῦμε νά μᾶς ὀδηγεῖ ἡ δική της θέληση.

Ἀποκοτῶν πάνω μας τόση ἐξουσία, ὄση τοὺς παραχωροῦμε.

Φαντάζεστε νά ἐξασκοῦμε αὐτὴ τὴ μέθοδο καθημερινά;... Πόσο πιό ἔντονα θά γίνουν τὰ παραπάνω φαινόμενα;... Μήπως στό τέλος θά ἐπιθυμοῦμε νά μᾶς ὀδηγεῖ

κάποιος σουάμι σ' ὅλες τίς δραστηριότητες τῆς ζωῆς μας;... Μήπως αὐτό ἐκτός ἀπὸ μία μέθοδος χαλάρωσης εἶναι καί μία τεχνικὴ ὑποταγῆς;...»⁷.

Μέ τὴν ἀποψη ὅτι στή διάρκεια τοῦ διαλογισμοῦ, κυρίως μέ τὴ μορφή τῆς λεγομένης βυθίσεως, λαμβάνουν χώρα ὑπνωτικές διαδικασίες καί αὐτοῦπνωση συμφωνοῦν οἱ περισσότεροί σοβαροὶ ἐρευνητές. Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικῶς τὸν Klaus Thomas διδάκτορα Ἰατρικῆς καί Φιλοσοφίας καί Διευθυντὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Schultz στό Βερολίνο γιά Ψυχοθεραπεία, Ἰατρικὴ Ὑπνωσι καί Αὐτογενῆ Ἐξάσκηση (Autogenes Training), ὁ ὁποῖος προσθέτει ὅτι στή διάρκεια τοῦ διαλογισμοῦ μπορεῖ ὁ διαλογιζόμενος νά ὀδηγηθεῖ σέ ψευδαισθήσεις. Σ' αὐτό συντελεῖ ἡ ἐπανάληψη τῶν Mantras (διαλογιστικῶν λέξεων ἢ φράσεων), τὰ ὁποῖα θεωροῦνται κενὰ νοήματος, ἐνῶ στήν πραγματικότητα συνήθως εἶναι ὀνόματα θεοτήτων τοῦ Ἰνδουιστικοῦ ἢ βουδιστικοῦ πανθίου⁸.

Σύμφωνα μέ τὸν Διονύσιο Φαρασιώτη, συγγραφέα τοῦ βιβλίου «Οἱ γκουρού, ὁ νέος καί ὁ Γέροντας Παῖσιος», τό ὁποῖο ἤδη ἀναφέραμε καί ἀπὸ τό ὁποῖο προέρχεται ἡ περιγραφή τῆς ἀσκήσεως διαλογισμοῦ, τὴν ὁποῖα παραθέσαμε, ὁ διαλογισμός ὡς τεχνικὴ ὑπνωσις καί αὐτοῦπνωσις ἐνισχύει τὴν ὑποταγή καί τὴν παθητικότητα, ἄρα μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ γιά διανοητικὴ χειραγώγηση. Ἐνόσω ἐκτελεῖ ὁ διαλογιζόμενος τίς ὀδηγίες τοῦ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀσκήσεως διαλογισμοῦ, δέν ἔχει χρόνο νά σκεφθεῖ. «Ἄν θελήσεις νά σκεφθεῖς, πρέπει νά διακόψεις τὴν ἀσκηση» συμπληρώνει ὁ Φαρασιώτης⁹.

7. Βλ. Διονυσίου Φαρασιώτη, Οἱ γκουρού, ὁ νέος καί ὁ Γέροντας Παῖσιος, Θεσσαλονίκη 2000, σσ. 473-474.

8. Βλ. Klaus Thomas, Dr. med. καί Dr. phil., «Personlichkeitsveränderungen junger Menschen in destruktiven Kulturen. Von der überwertigen Idee bis zur hypnotischen Gehirnkontrolle», στό συλλ. ἔργο *Destruktive Kulte*, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 116-125.

9. Φαρασιώτης, Οἱ γκουρού..., ἐνθ' ἄνωτ., σ. 459.

Φυσικά οί ανωτέρω τεχνικές διανοητικού χειρισμού θά τεθούν σέ εφαρμογή άφου επιλεγούν κατάλληλα οί καλύτεροι στόχοι. Πολλές σέκτες χρησιμοποιούν λεπτομερή έγχειρίδια για νά έντοπίσουν τούς ανθρώπινους στόχους, πού είναι πίο πρόσφοροι για έπηρεασμό. Υπάρχουν τέτοια έγχειρίδια, τά όποια άπευθύνονται κυρίως σέ ειδικούς στίς πωλήσεις και στίς προσλήψεις προσωπικού. Συνήθως οί προσφορότεροι πρós έπηρεασμό στόχοι είναι νέοι, εύκολόπιστοι, άφελεις και πρόσωπα μέ μειωμένη κρίση, πού προέρχονται άπό ύπερπροστατευτικό περιβάλλον ή άνθρωποι πού μπορεί νά είναι έξαιρετικά εύάλωτοι λόγω κάποιας πρόσφατης συναισθηματικής άπογοήτευσης, οικονομικής δυσκολίας ή προβλήματος ύγείας.

Ο διανοητικός χειρισμός διευκολύνεται τά μέγιστα καθώς έντάσσεται στό ευρύτερο πλαίσιο τών πεποιθήσεων και πρακτικών τών σεκτών.

Η βασική παραδοχή κάθε σέκτας, ότι ό άρχηγός της είναι ένας θεϊκός Δάσκαλος, ένας ένσαρκωμένος θεός, ό Μεσσίας της Νέας Έποχής του Υδροχόου -και άλλα παρόμοια κατά περίπτωση- άποτελεί άριστο προαπαιτούμενο για τόν έλεγχο του νου του όπαδου. Άφου είναι θεϊκός Δάσκαλος έχει άπόλυτη αυθεντία και συνεπώς οί όπαδοί-μαθητές πρέπει νά κάνουν σ' αυτόν άπόλυτη και άνευ προϋποθέσεων ύπακοή. Αυτό τούς οδηγεί σταδιακά σέ ολοκληρωτική έξάρτηση.

Η σχέση έδω είναι άμφίδρομη: Άφ' ενός ή διανοητική χειραγώγηση διευκολύνεται άπό τήν πεποίθηση, πού καλλιεργείται μέσα στή σέκτα, ότι ό άρχηγός είναι θεϊκός Δάσκαλος και αυτά πού λέγει και πράττει δέν επιδέχονται άμφισβήτηση και άφ' έτέρου μέσω της διανοητικής χειραγώγησης έδραιώνεται ή πεποίθηση στό άλάθητό του άρχηγου.

Οί περισσότερες σέκτες, ως γνωστόν, προβάλλουν μία άκρως άπλοποιημένη έρμηνεία του κόσμου, ένω συγχρόνως δαιμονοποιούν ότιδήποτε εύρίσκεται έξω άπό αυτές, πολύ περισσότερο φυσικά ότιδήποτε και όποιοδήποτε άσκει σ' αυτές κριτική.

Άπομονώνουν τούς νεοπροσύλητους άπό τούς συγγενείς και φίλους και συνήθως ένσταλάζουν μίσος για τούς γονείς και ιδιαίτερα τή μητέρα.

Οί σέκτες κολακεύουν τόν έγωισμό του νεοπροσύλητου. Έσύ, του λένε, θά σώσεις τήν κοινωνία και τόν πλανήτη όλόκληρο. Συγχρόνως του δημιουργούν ένοχές της έξης μορφής: Έάν δέν πετυχαίνει τούς στόχους, πού θέτει τό πρόγραμμα, φταίει αυτός, επειδή δέν εφαρμόζει σωστά τήν τεχνική. Η όργάνωση δέν φταίει ποτέ.

Συγχρόνως άσκοϋν στους όπαδούς πνευματική τρομοκρατία επισείοντας ύπαρκτους ή άνύπαρχτους κινδύνους. Παραδείγματος χάριν οί χιλιαστές, οί γνωστοί λεγόμενοι «Μάρτυρες του Έχωβά», τρομοκρατούν μέ τόν επικείμενο Άρμαγεδδώνα, άπό τόν όποιο θά επιζήσουν -όπως λένε- μόνον οί «Μάρτυρες του Έχωβά»!

Ένα μεγάλο κεφάλαιο, πού όμως ξεφεύγει άπό τό πλαίσιο του θέματός μας, είναι ή γενικευμένη διανοητική χειραγώγηση, ή όποια άσκειται στίς σύγχρονες κοινωνίες μέσω κυρίως τών Μ.Μ.Ε. Αυτό τό κεφάλαιο δέν θά τό άνοιξουμε. Πρέπει όμως τουλάχιστον νά πούμε στό σημείο αυτό ότι άπό όλους τούς διανοητικούς χειρισμούς, πού ύφίσταται ό άνθρωπος σήμερα (τηλεόραση, διαφήμιση, πωλήσεις, πολιτική), ό πλέον επικίνδυνος είναι αυτός τών σεκτών, διότι -λόγω του ολοκληρωτικού χαρακτήρα τους- οί σέχτες δέν έχουν ένα επιμέρους στόχο (π.χ. νά μās κάνουν νά άγοράσουμε κάτι), άλλ' έχουν ως στόχο νά έλέγξουν και νά έκμεταλλευθούν όλόκληρο τόν άνθρωπο και μάλιστα χτυποϋν τό κέντρο της

προσωπικότητάς του: ό,τι έχει πιο ιερό και πολύτιμο. Όποτε στο βάθος τό πρόβλημα, έκτός από κοινωνικό και νομικό, είναι κατ' έξοχή πνευματικό.

Αντιμετώπιση

Έρχόμαστε τώρα στο θέμα της αντιμετώπισης του προβλήματος.

Θά πρέπει να πούμε έξ αρχής, ότι ή αντιμετώπιση είναι κυρίως προληπτική και σ' αυτό τό σημείο προβάλλει μπροστά μας ή δουλειά πού έχουμε να κάνουμε. Καί ή Έκκλησία μέ την κατήχηση και οί Πρωτοβουλίες Γονέων, αλλά και ή Πολιτεία, στο βαθμό πού τό πρόβλημα είναι και κοινωνικό και νομικό.

Ο προτεινόμενος και εφαρμοζόμενος, ήδη από τή δεκαετία του '80, κυρίως στίς Ήνωμένες Πολιτείες μέ τόν Ted Patrick «άποπρογραμματισμός», δέν μπορεί να νομιμοποιηθεί από καμία άποψη, καθώς αντιγράφει -αντίστροφα όμως- όλες τίς τεχνικές τής χειραγωγήσεως πού εφαρμόζουν οί σέκτες.

Αυτό γίνεται μετά την βίαιη άπαγωγή του όπαδου και την φυσική απομάκρυνσή του από τή σέκτα. Ο άποπρογραμματισμός στοχεύει -και σ' ένα βαθμό τό επιτυγχάνει- να κάνει πλύση έγκεφάλου στον όπαδό μιās σέκτας για να αποτοξινωθεί απ' αυτή και να ένσταλαχθούν στο μυαλό του άλλες πεποιθήσεις απ' αυτές πού είχε στή σέκτα. Δηλαδή πλύση έγκεφάλου για να φύγει ή προηγούμενη πλύση έγκεφάλου!

Τό σίγουρο είναι, ότι πολλά από τά θύματα τών σεκτών, πού έχουν ύποστει πλύση έγκεφάλου, χρειάζονται ξεειδικευμένη ψυχιατρική και ψυχολογική βοήθεια. Αυτό όμως είναι ένα θέμα πού θέλει πολύ συζήτηση.

Τό βέβαιο επίσης είναι, ότι για την θεραπεία απαιτείται ή απομάκρυνση από την ζημιογόνο πηγή, δηλαδή την σέκτα, και τίς επικίνδυνες επιδράσεις της.

Αυτό πού κυρίως προσπαθούμε να κάνουμε, για να βοηθήσουμε έναν άνθρωπο έγκλωβισμένο σε μία σέκτα να βγει από αυτήν, είναι να βάλει ξανά σε κίνηση την προσωπική του σκέψη και κρίση, τά όποια ή σέκτα, μέσω τής διανοητικής χειραγωγησης, του τά έχει βάλει «στο ψυγειό». Όταν ό όπαδός-θύμα αρχίσει να προβληματίζεται και να άμφιβάλλει για διδασκαλίες και πρακτικές τής οργανώσεως και για την άθθεντία του άρχηγού, σημαίνει ότι πουμε καλά.

Έπίλογος

Συνοψίζοντας, παρατηρούμε ότι ό διανοητικός χειρισμός ή χειραγωγήση ή πλύση έγκεφάλου είναι τό κλειδί για να κατανοήσουμε τόν τρόπο μέ τόν όποιο οί σέκτες μεταβάλλουν έλεύθερους ανθρώπους σε έξαρτημένους ύπηρέτες. Γι' αυτόν τόν λόγο και ή χρήση ή όχι τής διανοητικής χειραγωγησης είναι ένα από τά κριτήρια πού, εάν πληροούνται, μπορούμε να πουμε ότι έχουμε να κάνουμε μέ μία σέκτα. Σέκτα και διανοητική χειραγωγήση πάνε μαζί.

Η διανοητική χειραγωγήση και ή συνακόλουθη ύποταγή στή σέκτα διενεργούνται κυρίως μέσω ύπνωτιστικών τεχνικών, ή πιο βασική από τίς όποιες είναι ό λεγόμενος διαλογισμός (Meditation).

Στην εποχή μας πού οί σέκτες, έπωφελούμενες από σχετικές έρευνες ψυχολόγων και ψυχιάτρων, έχουν αναγάγει τή διανοητική χειραγωγήση σε έπιστήμη, ό τρόπος να βοηθήσουμε ανθρώπους να μην πέσουν στίς παγίδες τους είναι μία συνδυασμένη δράση και λήψη μέτρων τόσο σε επίπεδο κοινωνικό όσο και νομικό.

Κυρίως όμως για μās τούς Όρθοδόξους είναι πρώτα απ' όλα να βοηθήσουμε τόν άνθρωπο να καταλάβει, ότι όλα τά προβλήματα του συνοψίζονται στο πρόβλημα του νοήματος ζωής και αυτό τό τελευταίο λύνεται μόνον διά του Θεανθρώπου Χριστού.

ΝΕΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΤΩΝ «ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ»

του κ. Νικολάου Μηλιώνη,
μέλους τῆς Π.Ε.Γ.

Ἡ ἐταιρία «**Σκοπιά**» εἶναι γνωστή γιὰ τὴ συνήθειά της νὰ ἀλλάζει τίς διδασκαλίες της ὅταν γιὰ κάποιο λόγο κρίνει ὅτι ἡ ἔρμηνεία πού ἔδινε δέν τὴν ἐξυπηρετεῖ πλέον. Αὐτό τό ὄνομαζε στό παρελθόν «**νέο φῶς**». Σήμερα τό ὄνομάζει: «**ἐκλέπτυνση στήν κατανόηση**» ἢ «**ἐπανεξέταση**».

Μιά τέτοια ἀλλαγὴ ἐμφανίζεται στό τεύχος **15/11/2016** τοῦ περιοδικοῦ «**Σκοπιά**», ἀνατρέποντας ἀρκετές βασικὲς διδασκαλίες τῆς ἐταιρίας. Ἀλλά ἄς τό δοῦμε πιό συγκεκριμένα. Ἄφου ἔχει κάνει ἀναφορὰ στὴ βαβυλώνια αἰχμαλωσία τοῦ Ἰσραήλ, ὁ συντάκτης θέτει τό ἐξῆς ἐρώτημα:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 22. «*Ἐχουν υποστεί ποτέ οι Χριστιανοὶ κάτι ἀντίστοιχο με τὴ βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία;*».

Στὴ συνέχεια προσθέτει:

«*Ἐπὶ πολλὰ χρόνια, αὐτό το περιοδικό ἐξέφραζε τὴν ἀποψη ὅτι οἱ σύγχρονοι ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ περιήλθαν σε Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία το 1918 και ὅτι ἐλευθερώθηκαν ἀπὸ τὴ Βαβυλώνα το 1919. Ἐντούτοις, γιὰ λόγους που θα ἀναλύσουμε σε αὐτό και στο ἐπόμενο ἀρθρο, κρίθηκε ἀπαραίτητο νὰ γίνεῖ μια ἐπανεξέταση¹ του θέματος.*».

Τί ἐννοεῖ ὁμως ἡ ἐταιρία ὅταν μιλάει γιὰ αἰχμαλωσία ἀπὸ τό 1918 ὡς τό 1919; Πρόκειται γιὰ τὴν περίοδο κατὰ τὴν ὁποία ὁ Ἰωσήφ Ρόδερφορντ, δεῦτερος πρόεδρος τῆς ἐταιρίας, μαζί μέ ἕξι συνεργάτες του καταδικάστηκαν καί φυλακίστηκαν. Αὐτό γιὰ τὴν ἐταιρία θεωρήθηκε ὡς σύγχρονο

ἀνάλογο τῆς βαβυλώνιας αἰχμαλωσίας, ἀφου χωρὶς τὴν ἠγεσία της –τούς προφήτες της- ἡ ἐταιρία ἔχανε τὴ σύνδεσή της μέ τὸν Ἰεχωβά καί δέν μποροῦσε νὰ λάβει «νέο φῶς». Τελικὰ ὁ Ρόδερφορντ ἀφέθηκε ἐλεύθερος μερικὸς μῆνες ἀργότερα, ἀφου δέχτηκε νὰ ἀφαιρέσει ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τῆς ἐταιρίας τίς σελίδες ἐκεῖνες, πού θεωρήθηκαν ἐπιλήψιμες. Τώρα λοιπόν, αὐτὴ ἡ διδασκαλία ἀλλάζει:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 22-23: «*Σκεφτεῖτε το ἐξῆς: Ἡ Βαβυλώνα ἡ Μεγάλη εἶναι ἡ παγκόσμια αυτοκρατορία της ψεύτικης θρησκείας. Προκειμένου, λοιπόν, νὰ υπόκειται ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ στη Βαβυλωνιακὴ αἰχμαλωσία το 1918, θα ἔπρεπε νὰ εἶχαν γίνεῖ με κάποιον τρόπο υπόδουλοι της ψεύτικης θρησκείας ἐκεῖνον τον καιρό. Τα γεγονότα ὁμως δείχνουν ὅτι, στις δεκαετίες που προηγήθηκαν του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, οἱ χρισμένοι ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ στην πραγματικότητα ἀπελευθερώνονταν ἀπὸ τὴ Βαβυλώνα τὴ Μεγάλη, δέν υποδουλώνονταν σε αὐτήν. Ἀν και εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ χρισμένοι υπέστησαν διωγμὸ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου, ἡ θλίψη που βίωσαν προκλήθηκε κυρίως ἀπὸ τίς κοσμικὲς ἀρχές, ὄχι ἀπὸ τὴ Βαβυλώνα τὴ Μεγάλη. Στην πραγματικότητα λοιπόν, δέν φαίνεται νὰ περιήλθε ὁ λαὸς τοῦ Ἰεχωβά σε αἰχμαλωσία στη Βαβυλώνα τὴ Μεγάλη το 1918.*».

Φυσικὰ αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια, καθὼς ὁ Ρόδερφορντ φρόντισε νὰ κατηγορήσει τούς κληρικούς τῆς ἐποχῆς του ὡς ὑποκινητὲς τῆς καταδίκης του. Δέν θὰ ἐπικεντρωθῶμε ὁμως σ' αὐτό, καθὼς δέν ἀφορᾶ στό

1. Οἱ ὑπογραμμίσεις, δικές μας.

θέμα μας. Καί η «Σκοπιά» συνεχίζει, γιά νά ἐξηγήσει τί ἐννοεῖ:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 23: «Ὡστόσο, ιδίως μετά τον θάνατο των αποστόλων, σηκώθηκαν άντρες που έλεγαν “διεστραμμένα πράγματα για να παρασύρουν τους μαθητές πίσω τους”... Το 313 Κ. Χ., αυτή η αποστατική μορφή Χριστιανοσύνης έλαβε νομική αναγνώριση από τον ειδωλόλατρη Ρωμαίο Αυτοκράτορα Κωνσταντίνο. Έκτοτε, Εκκλησία και Κράτος άρχισαν να πορεύονται χέρι χέρι... Αργότερα, υπό τον Αυτοκράτορα Θεοδοσίο Α (379-395 Κ. Χ.), η Καθολική Εκκλησία, όπως έγινε τελικά γνωστή η μολυσμένη μορφή της Χριστιανοσύνης, αποτέλεσε την επίσημη θρησκεία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Οι ιστορικοί αναφέρουν ότι η ειδωλολατρική Ρώμη «εκχριστιανίστηκε» τον τέταρτο αιώνα. Η αλήθεια είναι ότι εκείνον τον καιρό οι αποστάτες Χριστιανοί είχαν ήδη ενωθεί με τις ειδωλολατρικές θρησκευτικές οργανώσεις της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ως μέλη της Βαβυλώνας της Μεγάλης. Εντούτοις, ένας μικρός αριθμός όμοιων με σιτάρι χρισμένων Χριστιανών έκαναν το καλύτερο που μπορούσαν για να λατρεύουν τον Θεό, αλλά οι φωνές τους καταπνίγονταν».

Γιατί είναι σημαντικά όλα αυτά; Διότι η έταιρία δίδασκε μέχρι πρότινος, ότι η άποστασία άφοροῦσε όλη τήν Έκκλησία, και ότι ουσιαστικά δέν υπήρχε Έκκλησία μέχρι νά ξερθει ο Ρώσσελ και η έταιρία του νά συμπληρώσουν τό κενό. Φτάνει μάλιστα νά ρίξει τήν ευθύνη γι' αυτό στό Θεό, άφου «έπρεπε νά γίνει έτσι»:

2013. «Σκοπιά», 15/12/2013, σελ. 7: «Θέλονται να ξεκαθαρίσει τα πράγματα, ο Παύλος εξήγησε υπό θεϊκή έμπνευση ότι, πριν από την ημέρα του Ιεχωβά, έπρεπε να εμφανιστεί μια μεγάλη αποστασία και “ο άνθρωπος της ανομίας”».

Τώρα όμως αλλάζει διδασκαλία και παραδέχεται, ότι υπήρχε «μικρός αριθμός»

κεχρισμένων² ακόμα και κατά τήν περίοδο τής άποστασίας, οι όποιοι άπλᾶ «καταπνίγονταν». Δηλαδή, θέλει νά πει, ότι υπήρξε συνέχεια από τούς αποστόλους μέχρι τό Ρώσσελ. Αυτοί μάλιστα οι όλίγοι κечρισμένοι εκμεταλλεύτηκαν, κατά τήν «Σκοπιά», «σημαντικούς παράγοντες», γιά νά λατρεύουν τόν Θεό κι' αυτοί ήταν η άνακάλυψη του πιεστηρίου και οι μεταφράσεις. Διαβάζουμε στό ίδιο άρθρο τής «Σκοπιάς»:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 24: «Θα ήταν ποτέ οι αληθινοί Χριστιανοί ελεύθεροι να λατρεύουν τον Θεό φανερά και με αποδεκτό τρόπο; Ναι! Αχτίδες πνευματικού φωτός άρχισαν να διαπερνούν το σκοτάδι, χάρη σε δύο σημαντικούς παράγοντες. Ο πρώτος ήταν η εφεύρεση ενός πιεστηρίου στα μέσα του 15ου αιώνα το οποίο χρησιμοποιούσε κινητά στοιχεία... Ο δεύτερος αξιοσημείωτος παράγοντας ήταν η απόφαση λίγων θαρραλέων αντρών στη χαραυγή του 16ου αιώνα να μεταφράσουν τον Λόγο του Θεού στις γλώσσες που μιλούσε ο κοινός λαός».

Η έταιρία προσπαθει μέ τόν τρόπο αυτό νά δημιουργήσει τήν έντύπωση ότι συνδέεται μέ τό παρελθόν. Τό έρώτημα όμως είναι τό εξής: πώς οι «λίγοι θαρραλέοι άντρες» κατάφεραν νά πραγματοποιήσουν τή μετάφραση «του Λόγου του Θεού στις γλώσσες» χωρίς τήν ύπαρξη τής Έκκλησίας, η όποία, κατά τόν Άπ. Παῦλο, είναι ο μόνος «στῦλος και έδρέωμα τής αλήθειας»; (Α' Τιμ. γ' 15).

Στή συνέχεια, τό κείμενο συμπληρώνει:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 25: «...ο Κάρολος Τέηζ Ρώσσελ και λίγιοι σύντροφοί του άρχισαν να μελετούν συστηματικά τη Γραφή στα τέλη του 19ου αιώνα. Αρχικά,

2. «Κечρισμένοι» ονομάζονται συγκεκριμένα πρόσωπα μεταξύ των όπαδών, στα όποια συγκαταλέγονται και οι άρχηγοί τής έταιρίας. Κατά τήν έταιρία είναι ειδική τάξη και αποτελούν τήν «Έκκλησία του Χριστού». Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε προηγούμενα τεύχη του «Διαλόγου».

στόχος του αδελφού Ρώσσελ ήταν να εξακριβώσει ποιά από τις επικρατούσες θρησκευικές δίδασκε την αλήθεια. Είχε συγκρίνει προσεκτικά τις διδασκαλίες πολλών θρησκειών, ακόμα και μη Χριστιανικών, με τα όσα λέει η Γραφή. Σύντομα αντιλήφθηκε ότι ούτε μία από εκείνες τις θρησκευίες δεν προσκολλούνταν πλήρως στον Λόγο του Θεού».

Αν όμως ο Ρώσσελ δεν βρήκε ούτε μία σωστή θρησκεία, ποῦ ἀνήκαν αὐτοί οἱ ὀλίγοι πιστοὶ ἄνθρωποι, ὁ «μικρὸς ἀριθμὸς» κεχρισμένων, οἱ ὅποιοι ἀντιστέκονταν στὴ «βαβυλώνια αἰχμαλωσία» ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες, ὅπως ἡ ἑταιρία ἰσχυρίζεται; Καὶ ἄραγε, αὐτὸς ὁ «μικρὸς ἀριθμὸς» κεχρισμένων, πῶς εἶναι σίγουρο ὅτι ἐρμήνευε σωστά τίς Γραφές;

Ἡ ἴδια ἢ «Σκοπιά ἀποκλείει αὐτὴ τὴν βεβαιότητα, ὁμολογώντας:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 29: «Δεν ήταν όλα όσα έκαναν οι Σπουδαστές της Γραφής το διάστημα 1914-1919 σε αρμονία με τις Γραφικές αρχές. Παρότι ειλικρινείς, οι αδελφοί δεν είχαν πάντα τη σωστή ἀποψη για την υποταγή στις κοσμικές κυβερνήσεις³ (Ρωμ. 13:1). Επομένως, ως ομάδα, δεν ήταν πάντοτε ουδέτεροι σε ὅτι αφορούσε τις πολεμικές προσπάθειες. Για παράδειγμα, όταν ο πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειῶν ὀρισε την 30η Μαΐου 1918 ως ἡμέρα προσευχῆς για την εἰρήνη, ἡ Σκοπιά πρότρεψε τους Σπουδαστές της Γραφῆς να συμμετάσχουν και εκείνοι στην τήρησή της. Μερικοί αδελφοί ἀγόρασαν ὁμόλογα για να υποστηρίξουν οικονομικά τις πολεμικές προσπάθειες, ενώ κάποιοι λίγοι πήγαν μάλιστα στα χαρακώματα με ὅπλα και ξιφολόγχες. Εντούτοις, θα ήταν λάθος να συμπεράνουμε ὅτι οι Σπουδαστές της Γραφῆς αἰχμαλωτίστηκαν αρχικά ἀπὸ τη Βαβυλώνα τη Μεγάλη επειδὴ χρειαζόνταν διόρθωση και διαπαιδαγώγηση».

3. Οἱ ὑπογραμμίσεις, δικές μας.

Ἀπὸ τὸ 1914 ἕως τὸ 1919 λοιπὸν κάποιοι ὀπαδοὶ τῆς ἑταιρίας χρειαζόνταν «διόρθωση και διαπαιδαγώγηση», γιατί «Δεν ήταν όλα όσα έκαναν οι Σπουδαστές της Γραφής το διάστημα 1914-1919 σε αρμονία με τις Γραφικές αρχές». Ὅχι μόνο, ἀλλὰ μερικοί «ἀγόρασαν ὁμόλογα για να υποστηρίξουν οικονομικά τις πολεμικές προσπάθειες, ενώ κάποιοι λίγοι πήγαν μάλιστα στα χαρακώματα με ὅπλα και ξιφολόγχες». Δηλαδή, ὑποστήριξαν και ὑπηρετήσαν τὴν «Μεγάλη Βαβυλώνα».

Στὴ συνέχεια, ἡ ἑταιρία κάνει ἀκόμα μιά ἀλλαγὴ στὶς διδασκαλίες της, καθὼς γράφει:

2016. «Σκοπιά», 15/11/2016, σελ. 30: «Τα εδάφια Μαλαχίας 3:1-3 περιγράφουν τον καιρὸ —ἀπὸ τὸ 1914 ὡς τις αρχές του 1919— κατὰ τον ὁποῖο οι χρισμένοι “γιοι του Λενί” θα υφίσταντο μια περίοδο εξαγνισμού. Στὴ διάρκεια ἐκείνου του καιροῦ, ὁ Ἰεχωβά Θεός, “ὁ ἀληθινὸς Κύριος”, συνοδευόμενος ἀπὸ τον Ἰησοῦ Χριστό, τον “ἀγγελιοφόρο της διαθήκης”, ἦρθε στον πνευματικὸ ναὸ για να ἐπιθεωρήσει ὅσους πηρετούσαν ἐκεῖ».

Πρόκειται γιὰ τὸν περίφημο «καθαρισμὸ τοῦ ναοῦ», ἓνα θέμα πού ἔχει ἀπασχολήσει τὴν ἑταιρία ἀρκετές φορές στό παρελθόν, μέ τελευταία ἡμερομηνία τὸ 1918 («Σκοπιά» 15/5/1998) καὶ μάλιστα τὴν περίοδο μετὰ τίς 26/3/1918, καθὼς τότε «ὁ Χριστὸς νίκησε τὸ διάβολο» («Γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου», 1964) καὶ ἄρα ἦταν πλέον ἐλεύθερος νὰ ἀναλάβει τὸν καθαρισμὸ. Τώρα, ἡ ἑταιρία μεταφέρει τὸ γεγονός σὲ ἓνα εὐρύτερο διάστημα, γιὰ λόγους πού μόνο ἡ ἴδια γνωρίζει.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω ἐξάγεται τὸ ἐξῆς συμπέρασμα: Ἄν ἡ Ἐκκλησία ἔπεσε σὲ ἀποστασία, ὅπως θέλει καὶ διδάσκει ἡ «Σκοπιά» μέχρι σήμερα, τότε κανείς, ἐκτὸς αὐτῆς, δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἐρμηνεύσει τίς Γραφές θεόπνευστα, καθόσον μόνο

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

ΟΙ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΣΤΗΝ Π.Ε.Γ.

Στις 13 Νοεμβρίου 2016, πραγματοποιήθηκε η τακτική Γενική Συνέλευση της «Πανελληνίου Ένώσεως Γονέων διά τήν Προστασίαν του Έλληνορθόξου Πολιτισμού, της Οικογενείας και του Ατόμου» (Π.Ε.Γ.), μέ ημερήσια διάταξη:

1. Διοικητικός και Οικονομικός Απολογισμός της διετίας 2014-2016 και
2. Έκλογή νέων Συμβουλίων, Πνευματικού και Διοικητικού.

Στήν αρχή, ο Πρόεδρος του Πνευματικού Συμβουλίου π. Κυριακός Τσουρός ευχαρίστησε τά μέλη τών απερχομένων Συμβουλίων γιά τήν προσφορά τους κατά τή διάρκεια τής 2ετούς θητείας τους και ένημέρωσε τή Γενική Συνέλευση γιά τίς δραστηριότητες του Πνευματικού Συμβουλίου τής Π.Ε.Γ. Επίσης αναφέρθηκε στήν προσφάτως κοιμηθείσα πολύτιμη συνεργάτιδα Άννα Μπουρδάκου και στήν αντικατάστασή της, στήν ομάδα μελέτης τής δράσης τής «Έταιρείας Σκοπιά» τών «Μαρτύρων του Ίεχωβά», από τήν κ. Φωτεινή Περγιουδάκη.

Ακολούθως, ο Πρόεδρος του Δ. Σ. κ. Κωνσταντίνος Παπαχριστοδούλου, ανα-

φέρθηκε στόν Διοικητικό Απολογισμό τής παρελθούσης 2ετίας, από τόν Νοέμβριο του 2014 έως τόν Οκτώβριο του 2016. Συνοπτικά αναφέρθηκε:

1. Στήν απρόσκοπτη έκδοση του περιοδικού «ΔΙΑΛΟΓΟΣ» και τήν άριστη διεκπεραίωσή του.
2. Στή λειτουργία τών Όμάδων Έργασίας,
3. Στή διεξαγωγή τών Ημερίδων,
4. Στή λειτουργία του «Σεμιναρίου Όρθοδόξου Πίστεως»,
5. Στή συμμετοχή τής Π.Ε.Γ. στίς Πανορθόδοξες Συνδιασκέψεις τών έτων: 2015 και 2016,
6. Στήν έκδοση του βιβλίου «Προφήτες και Ψευδοπροφήτες»,
7. Στήν καλή λειτουργία του Γραφείου τής Π.Ε.Γ., και τέλος
8. Ευχαρίστησε τά μέλη και τούς συνεργάτες γιά τήν έθελοντική προσφορά τους στούς διάφορους τομείς εργασίας τής Π.Ε.Γ.

Ο Ταμίας κ. Γεώργιος Κοπανάκης παρουσίασε αναλυτικά τόν οικονομικό Απολογισμό Έσόδων και Έξόδων.

Ακολούθησε συζήτηση επί τών πεπραγμένων και τά μέλη τής Π.Ε.Γ., ένέκριναν

ή Έκκλησία είναι «στῦλος και έδραίωμα τής άληθείας» (Α' Τιμ. γ' 15). Έξάλλου, ο Κύριος διεβεβαίωσε, ότι «πῦλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς» (Ματθ. ιστ' 18), ότι θά είναι μαζί της «έως τής συντελείας του αιώνας» (Ματθ. κη' 20) και ότι ο Παράκλητος θά τήν οδηγεί «εις πᾶσαν τήν άλήθειαν» (Ιω. ιστ' 13). Έπομένως, μόνη Αυτή είναι ο γνήσιος και μοναδικός έρμηνευτής τών Γραφών.

Η «Σκοπιά» διδάσκει **πολλές αντιγραφικές διδασκαλίες**, τίς όποιες μάλιστα άλλάσσει κατά καιρούς. Δέν έχει λοιπόν καμία σχέση μέ τήν ιστορική Έκκλησία τών Αποστόλων του Χριστου.

Άλλωστε, ο ίδιος ο Κύριος προειδοποίησε ότι: «Βλέπετε μή πλανηθήτε· πολλοί γάρ έλεύσονται επί τῷ όνόματί μου λέγοντες ότι έγώ ειμι και ο καιρός ήγγικε. Μή οὖν πορευθήτε όπίσω αὐτῶν» (Λουκ. κα' 8).

όμόφωνα τὰ πεπραγμένα καί ἀπήλλαξαν τό ἀπερχόμενο Δ.Σ. πάσης εὐθύνης.

Στή συνέχεια, ἡ Γενική Συνέλευση προχώρησε σέ ἀρχαιρεσίες, σύμφωνα μέ τό Καταστατικό τῆς Ἐνώσεως, γιά τήν ἀνάδειξη:

- Τῶν μελῶν τοῦ Πνευματικοῦ Συμβουλίου,
- Τοῦ 7μελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου,
- Τῆς 3μελοῦς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς καί
- Τῶν 3 ἀναπληρωτῶν τοῦ Δ. Σ.

Ἡ νέα συγκρότηση τῶν Συμβουλίων, γιά τήν προσεχῆ διετία, ἔχει ὡς ἑξῆς:

Πνευματικό Συμβούλιο:

Πρόεδρος: π. Κυριακός Τσουρός (Καταστατικό ἀρθ. 4, παρ. 3) **Μέλη:** π. Ἀρσένιος Βλιαγκόφτης, Μαρία Παπαθεοδώρου, Φωτεινή Περγιουδάκη, Αἰκατερίνη Ἀναγνωστοπούλου, Ἀγλαΐα Χούσου -Αἰγυπτιάδου.

Διοικητικό Συμβούλιο:

Πρόεδρος: Κων/νος Παπαχριστοδούλου. **Ἀντιπρόεδρος:** π. Μελέτιος Στάθης, **Γραμματέας:** π. Χρήστος Τσεκούρας, **Ταμίας:** Γεώργιος Κοπανάκης, **Μέλη:** Γεωργία Μπουρδάκου, Ἰωάννης Μηλιώνης, Πέτρος Βασιλείου.

Ἐξελεγκτική Ἐπιτροπή:

Μερόπη Θεοφανέλλη, Γεωργία Ρόρη, Ἀθηνᾶ Γκαϊτατζή.

Ἀναπληρωματικά Μέλη:

Δήμητρα Καπετάκη, Μαρία Στεργίου, Αἰκατερίνη Βασιλάκη, Σπυριδούλα Σπυροπούλου.

ΔΙΑΚΟΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Ἡ ΠΕΓ διοργάνωσε κατά τό τρίμηνο Ἰανουαρίου - Μαρτίου 2017 δύο ἐκπαιδευτικές ἡμερίδες.

Ἡ πρώτη, πραγματοποιήθηκε τό Σάββατο 11 Φεβρουαρίου, στήν Ἐνοριακή αἴθουσα τοῦ Προφήτη Ἡλία Ἁγίας Παρασκευῆς, μέ εισηγητή τόν Ὄσιο λογ. Μοναχό π. Ἀρσένιο Βλιαγκόφτη, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τό θέμα: «Ὁ διανοητικός χειρισμός στίς σέκτες».

Ἡ δεύτερη πραγματοποιήθηκε τό Σάββατο 11 Μαρτίου, στήν Ἐνοριακή αἴθουσα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, μέ εισηγητή τόν Ἑλλογιμ. Θεολόγο κ. Λάμπρο Σκόντζο καί θέμα: «Ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν λειψάνων στήν Ὁρθόδοξη Παράδοσή μας».

Καί τὰ δύο θέματα παρακολούθησαν μέ μεγάλο ἐνδιαφέρον οἱ συνεργάτες τῆς ΠΕΓ καί συμμετεῖχαν ἐνεργά στόν διάλογο πού ἀκολούθησε μετά τίς Εἰσηγήσεις.

ΟΜΑΔΕΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΚΗΝΙΚΟΥ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Λειτουργοῦν καί ἐφέτος, στά πλαίσια τῆς Π. Ε. Γ., οἱ ἑξῆς Ὅμαδες Μελέτης τοῦ Σκη-νικοῦ τῶν Αἱρέσεων καί τῆς Παραθρησκείας:

1. **Ὁμάδα Μελέτης** τῆς ἱστορίας, ἐξέλιξης, διδασκαλίας καί δράσης τῆς **Ἐταιρείας «Σκοπιά»** τῶν **«Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά»**. Κάθε Παρασκευή, 5.30' -7.30' μ.μ.
2. **Ὁμάδα Μελέτης** τοῦ σκηνικοῦ τῆς **«Νέας Ἐποχῆς»** (Γκουρουϊστικές, Αποκρυφιστικές, Ἐναλλακτικές, Νεο Γνωστικές, Σατανιστικές κ.λπ. ὁμάδες). Κάθε Πέμπτη.
3. **Ὁμάδα Μελέτης** τῶν **Προτεσταντικῶν-Πεντηκοστιανῶν** κινήσεων. Κάθε Δευτέρα, 7.00' -9.00' μ.μ.

Τὰ **Μαθήματα** πραγματοποιοῦνται σέ αἴθουσα τοῦ Ἐνοριακοῦ Κέντρου τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς (Ἀποστόλου Παύλου 10, δύο δρόμους δεξιά, μετά τήν Ε. Ρ. Τ.). Τηλ. ἐπικοινωνίας: **210 6396 665**.

Σημείωση τῆς Σύνταξης

- Τά ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους. Ἡ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ δέ φέρει εὐθύνη γιά τίς ἀπόψεις τῶν ἀρθρογράφων.
- Οἱ ἀναδημοσιεύσεις σχολίων ἢ πληροφοριῶν ἀπό ξένα ἢ ἑλληνικά περιοδικά καί ἄλλα ἔντυπα ἢ τό διαδίκτυο δημοσιεύονται μέ κάθε ἐπιφύλαξη, ἀφοροῦν σέ ἀπόψεις καί δέν στοχεύουν στήν προσβολή ἢ στήν ἀπομείωση τῆς τιμῆς καί τῆς ὑπολήψεως τῶν προσώπων, στά ὅποια ἀναφέρονται καί τά ὅποια σεβόμεθα δεόντως.
- Τήν εὐθύνη γιά τίς ἐκφραζόμενες ἀπόψεις στίς δημοσιευόμενες ἐπιστολές φέρουν ἀποκλειστικά οἱ ἐπιστολογράφοι καί ὄχι ἡ Συντακτική Ἐπιτροπή.
- Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, κατόπιν ἀδείας ἀπό τήν Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

**Ο «ΔΙΑΛΟΓΟΣ» ΠΑΡΑΚΑΛΕΙ ΘΕΡΜΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΑΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗ**

Καθότι ἡ συνέχιση τῆς ἐκδοσῆς του βασιζέται στή δική σας ὑποστήριξη.

Γιά τήν ἀποστολή τῆς οικονομικῆς σας ἐνίσχυσης μπορεῖτε νά χρησιμοποιήσετε τήν ἔνθετη ταχυπληρωμή, ἡ ὅποια ἔχει χαμηλότερο ταχυδρομικό τέλος ἀπό τίς ἄλλες ταχυδρομικές ἐπιταγές ἢ νά καταθέσετε χρήματα στόν κατωτέρω τραπ. λογαριασμό τῆς Π.Ε.Γ.

Ἐθνική Τράπεζα: 180/296004-44, IBAN GR 5701101800000018029600444

Ἡ ἀποστολή τῶν ἀποδείξεων σέ ὅσους ἔστειλαν συνδρομή γίνεται ἄμεσα. Παρακαλοῦμε, στό ἔντυπο τῆς ταχυπληρωμῆς νά γράφετε καθαρά, στή θέση «Ἀποστολέας» τά στοιχεῖά σας. Παρακαλοῦμε ἐπίσης νά γράφετε τό τηλέφωνό σας.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Ἀπό τό **Ραδιοφ. Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 89,5 FM**, μεταδίδεται ἡ ἐκπομπή:
«Ἀλλοτρίωση δόγματος - ἀλλοτρίωση ἠθους». Σάββατο, 14.00-14.30.

Ἐπιμελεῖται καί παρουσιάζει ὁ Πρωτοπρ. π. Βασίλειος Γεωργόπουλος.

Ἀπό τό **Ραδιοφ. Σταθμό τῆς Πειραιϊκῆς Ἐκκλησίας,**
91,2 FM, μεταδίδονται οἱ ἐκπομπές:

α) «Ἀντιαιρετική Δράση», Σάββατο, 12.00-12.45.

Ἐπιμελοῦνται καί παρουσιάζουν οἱ
Πρωτοπρ. π. Κυριακός Τσουρός καί π. Βασίλειος Γεωργόπουλος

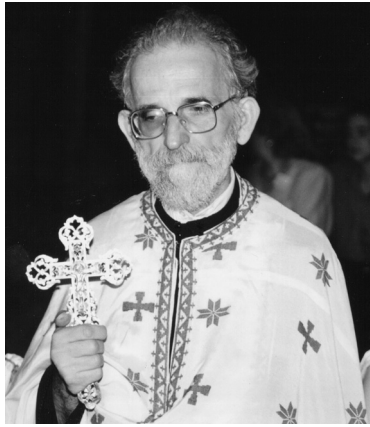
β) «Σεμινάριο Ὁρθοδόξου Πίστεως»,
Σάββατο, Χειμερινή ὥρα 18.00-19.00, Θερινή ὥρα 16.00-17.00.

(Ἀναμεταδίδονται οἱ ὁμιλίες πού πραγματοποιοῦνται στό
Ἐνοριακό Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, κάθε Κυριακή, 11:30-13:00).

Ἱστοσελίδα τῆς ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
www.ecclesia.gr, e-mail: ierasynodos@ecclesia.gr

Ἱστοσελίδα τῆς ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ:
www.ecclesia.gr/greek/holysynod/committees/heresies/HERESIES.HTM
e-mail: aireseis@gmail.com τηλ. 210 7272240-3, fax: 210 7272244

Ἱστοσελίδα τῆς Π. Ε. Γ.: www.ppu.gr τηλ. 210 6396665, fax: 210 6082219

**ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΜΕ
του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου
και συνεργατών του**

1. «Ἡ Ὁρθοδοξία μας».
2. «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Πίστη-Λατρεία- Ζωή».
3. «The Orthodox Church. Its Faith, Worship and Life».
4. «Ἡ ἀστρολογία στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
5. «Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας».
6. «Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ομάδων», (ἔκδ. Γ΄).
7. «Πεντηκοστιανοὶ καὶ Ὁρθοδοξία».
8. «Μετενσάρκωση ἢ Ἀνάσταση; Ὁρθόδοξη θεώρηση τοῦ Κακοῦ», (ἔκδ. Β΄).
9. «Ἀποκρυφισμὸς, Γκουρουϊσμὸς, “Νέα Ἐποχὴ”», (ἔκδ. Γ΄).
10. «Διαλογισμὸς ἢ προσευχὴ; Ὁρθόδοξη θεώρηση».
11. «Ἡ Λατρεία τῆς “Σκοπιᾶς”», (τόμος Α΄).
12. «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ Ὁρθοδοξία», (τόμος Γ΄).
13. «Ἡ χαμένη ἀθωότητα. Περιπλανήσεις σὲ δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου».
14. «Νεοφανεῖς αἱρέσεις-Καταστροφικὲς Λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
15. «Ἐγκληματικὸ δόγμα. Ἐμπειρίες πρῶν σατανιστῶν».
16. «Ὁμάδες ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη», ἔκδ. Ζ΄ Πανορθόδοξο Συνδιασκέψεως (Ἀλιάρτος 20-26/9/1995).
17. «Ναζισμὸς μὲ ἄλλο πρόσωπο. Μεθοδεύσεις ὁλοκληρωτικῶν αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ομάδων».
18. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων. Προβληματικὴ καὶ στρατηγικὴ».
19. «Νεοσατανισμὸς. Ὁρθόδοξη θεώρηση καὶ ἀντιμετώπιση».
20. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. Πρακτικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴν οἰκογένεια».
21. «Τὸ Νόημα τῆς ζωῆς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
22. «Καταστροφικὲς λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ νομικὴ ἀντιμετώπισή τους».
23. «Αὐτογνωσία, αὐτοπραγμάτωση, σωτηρία».
24. «Ρωμαιοκαθολικισμὸς, Προτεσταντισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία».
25. «Ἀφιέρωμα στὸν π. Αντώνιο Αλεβιζόπουλο» ἔκδ. Π.Ε.Γ.
26. Μοναχῆς Ἀντωνίας, «Νεοπεντηκοστιανοὶ στὴν Ἑλλάδα», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
27. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θρησκευτικὴ Ἐλευθερία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
28. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θεοσοφία - “Νέα Ἐποχὴ”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
29. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Σχεδιάσμα Ὁρθόδοξο Κατηχήσεως», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
30. Ἰωάννου Μηλιώνη, «Ναὶ ἢ ΟΧΙ στὸ Χάρι Πότερ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ. (ἔκδ. Δ΄).
31. Λεωνίδου Ἰ. Φιλιππίδου. «Ἡ Παγκόσμιος προσδοκία Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
32. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
33. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Γενικὴ θεώρηση, (τεῦχος 1ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
34. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Καμπάλα κ.λπ. (τεῦχος 2ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
35. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀλχημεία» (τεῦχος 3ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
36. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀποκρυφιστικὲς Ὁμάδες», Ροδόσταυροι κ.λπ. (τεῦχη 4ο-10ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
37. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Νεοαποκρυφισμὸς», (τεῦχη 11ο-15ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
38. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Μαγεία», (τεῦχη 16ο-20ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
39. «Σατανιστικὲς παγίδες» (σειρὰ Β΄), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
40. Κυριάκου Κυριαζόπουλου, «Σαηεντολογία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
41. Κωνσταντίνου Χολέβα, «Ποιοὶ καὶ γιατί ἀμφισβητοῦν τὴν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
42. Ἄννας Μπουρδάκου, «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Ἀπὸ τό Α στὸ Ω», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
43. π. Κυριακοῦ Τσουροῦ, «Ὁ Νεοπαγανισμὸς τῆς “Νέας Ἐποχῆς”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
44. Χρήστου Ταγαράκη, «Εἶναι ἢ γιόγκα σωματικὴ ἄσκηση-γυμναστικὴ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
45. Κωνσταντίνου Παπαχριστοδοῦλου, «Προφήτες καὶ ψευδοπροφήτες», ἔκδ. Π.Ε.Γ.

Βιβλία ἄλλων ἐκδόσεων ποὺ συνιστοῦμε

1. «Ἡ Ὁμοιοπαθητικὴ ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη», ἔκδ. Π.Ε.Γ Βορείου Ἑλλάδος, (ἔξαντλήθηκε). Ὑπάρχει στὴν ἱστοσελίδα: www.orthodoxnet.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=41
2. Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Σύγχρονες Αἱρέσεις. Μιὰ πραγματικὴ ἀπειλή», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
3. Βουδιστικὲς αἱρέσεις στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
4. Μ. Ε. Johns, α) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ πόλεμος μὲ τὸ θηρίο», β) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ μαρμαρωμένος βασιλιάς», γ) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ τὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης», ἔκδ. Κ. Ε. Δ., Ἰ. Ν. Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν (τηλ. 2610 275022).

Τὰ βιβλία διατίθενται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἄν δὲν τὰ βρίσκετε μπορεῖτε νὰ ἀπευθυνθεῖτε στὴν Π.Ε.Γ, τηλ. 210 6396665, προκειμένου νὰ σᾶς ἀποσταλοῦν ἐπὶ ἀντικαταβολῇ.